

A MOZGÁSFOGYATÉKOSOK KERTÉSZETI
=====

IPARITANULÓKÉPZÉSÉNEK TÖRTÉNETE
=====

A Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon
K e r t é s z k é p z ő t ö r t é n e t e

/: Szakdolgozat :/

K é s z i t e t t e :

NÁDAS PÁL

1 9 7 6 .

T a r t a l o m :

=====

B e v e z e t é s .

- I. A szakdolgozat célja.
- II. Az adatgyűjtés, a feldolgozás módszere.
- III. Az intézmény megalakulásának történeti előzménye.
- IV. Az intézmény működése a kezdeti években.
 - 1. Előkészületek.
 - 2. Az iparitanuló-képzés megszervezése.
 - 3. Kertészeti gyakorlóterület megszervezése:
 - a. Az Ifjúsági Szövetkezet működése 1961-69.-ig.
 - b. A lelki gátlások feloldása.
 - c. A mozgásállapot a gyakorlati képzésben.
 - 4. A nevelőotthon kialakítása.
- V. Az intézmény további fejlődése.
 - 1. Elméleti, gyakorlati képzés a telepen.
 - 2. A szövetkezet és a telep ketté-válása.
 - 3. Az 1975.-ben készült felmérés adatai.
- VI. Az intézmény jelenlegi működése és jövője.
 - 1. Ujabb hiányosságok orvoslása.
 - 2. A tervek.

F o r r á s m u n k á k .

B e v e z e t ő

=====

Szakdolgozatom témájául azért választottam a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon Kertészképző Telepének történeti feldolgozását, mert szeretném, e rendkívül nehéz, de végtelen humánus ügyért folytatott munka két kiemelkedő egyéniségét,

Z s ó t é r P á l t

és

M a y e r f f y T i b o r t

bemutatni.-

A gyógypedagógia történetének aktív részeseiként küzdöttek elképzelésük megvalósításáért a mozgásfogyatékos tanulók rehabilitálásáért.

Felismerték a mozgásfogyatékosok továbbtanulásának fontosságát, vállalták az uttörő szerepet akkor, amikor hivatalos támogatásra nem igen számíthattak.

Kertészeti telepet alapítottak, hittek pedagógiai elképzelésük helyességében és hittek abban, hogy kezdeményezésük előbb,-utóbb hozzájárul a merev, " nyomorékellenes " közfelfogás feloldásához. Biztak abban, hogy a mozgásfogyatékosok gátlásainak feloldása, csak az egészségesek közül kiemelve, a munkáranevelés és közösségi nevelés pedagógiai eszközeivel valósítható meg.

Csak miután a sérült fiatal visszanyerte lelki egyensúlyát kell ismét az egészségesek közé fokozatosan visszahelyezni.

Munkásságuk nyomán alakult meg a Kertészképző Telep. Olyan intézményt alapítottak, amely a jövőben a mozgásfogyatékos ipari tanulóképzés egyik központja lehet.

Zsótér Pál

Mayerffy Tibor

I.

A d o l g o z a t c é l j a .

Szakedolgozatom célja, hogy történeti hűséggel bemutassam a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon és a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola kihelyezett kertészeti iskolája és telepe létrejöttét, fejlődését és a jövő lehetőségeit a mozgásfogyatékos gyerekek rehabilitációja jegyében.

Szeretném e dolgozattal felhívni a figyelmet a mozgásfogyatékos serdülők és ifjak lelki sérüléseire, amely különböző formában mutatkozik meg. Zsótér Pál igazgató és Mayerffy Tibor telepvezető nemcsak kenyérkereső szakmát akartak neveltjeiknek adni. A közösségre való neveléssel, neveltjeik munkasikereivel /: gazdaságilag is! :/ csökkentették a felhalmozódott kisebbségi érzést, amennyire csak lehetséges volt. Ennek sikere különösen az első hat tanítványnál és a kezdeti időszakban volt észlelhető.

Munkámmal azt szeretném elérni, hogy felhívjam a mozgásfogyatékosokkal foglalkozó pedagógusok figyelmét a második feladat fontosságára: hozzásegíteni a mozgásfogyatékos gyerekeket egy kiegyensúlyozottabb belső lét kialakításához.

II.

Az adatgyűjtés, a feldolgozás módszere.

A szakdolgozat elkészítéséhez szükséges adatokat a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon /: Bp., XIV. Mexikói u.60.sz.:/ valamint a Humanitás Ipari Szövetkezet /: Bp., XIII. Szt.István körút 23.sz.:/ irattárában kerestem meg. A Kertész - képzőben tanuló mozgásfogyatékos tanulók adatait a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola /: Bp., X. Maglódi ut 8.sz.:/ anyakönyveiből, osztálynaplóiából, valamint a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon Kertészképző /: Bp., XII. Gyöngyvirág u.18.sz.:/ iratanyagából gyűjtöttem össze.

Személyes beszélgetést folytattam az alapítókkal, volt dolgozókkal és régi növendékekkel. Felhasználtam a dolgozatban a Kertészképzőről megjelent újságcikkeket. A volt növendékek további sorsáról 1975.-ben felmérést készítettem.

Az összegyűjtött adatokat, és a személyes beszélgetés alapján kapott információkat az alábbi témaköröknek megfelelően, időrendi sorrendben rendeztem /: Iskola, Nevelőotthon, Ifjúsági Szövetkezet, felmérés, jelenlegi állapotok, a jövő elképzelések:/.

Köszönetet mondok mindazoknak, akik segítségemre voltak a dolgozat adatgyűjtési munkáiban.

III.

Az intézmény megalakulásának történeti

=====

e l ő z m é n y e

=====

A XVIII.-XIX. század fordulóján a gyógypedagógia egyre inkább szakosodik. Létrejönnek a fogyatékoságnak megfelelő intézménytípusok, amelyekben a tudományok /: orvostudomány :/ fejlődése tovább szakosodó foglalkozási formákat eredményez. A társadalmi felfogásban is kialakul a fogyatékosokkal való foglalkozás megteremtésének szükségessége.

A " nyomórékok" számára 1932.-ben létesült az első otthon Münchenben, Johann Nepomuk Kurz irányításával. Ettől kezdődően a századfordulóig Európa országaiban és Amerikában is hasonló rendeltetésű intézmények alakulnak és működnek.

Magyarországon 1889.-ben alakult meg a Gyermekvédő Egyesület. Az Egyesület az államtól inkább csak erkölcsi támogatást kapott, anyagi-léte adományoktól és gyűjtésektől függött. Az " emberbaráti" felfogás nemes próbálkozásaként kitartó szervezőmunka eredményeként 1903. július 16.-án megalakult a Nyomorék Gyerekek Otthona, amelybe hat /: 6 :/ gyereket vettek fel ápolásra és nevelésre.

1913.-ban már 50 gyermeket láttak el, s később tovább bővült az otthon.

C é l : A gyógyítás- a tanítás, - a képzés, valósuljon meg egy épületen belül.

Az elemi iskola mellett létrejött az orthopéd kórház és a tanműhelyek. A fejlődés irányvonala világos, a "nyomorék" gyerekeknek szakmát adni, hogy ne legyenek rászorulva könyöradományra. E célból a következő ipari-tanonc részlegeket hozták létre:

- szabó,
- cipész,
- bőrdíszműves,
- kertész,
- varró,
- kötő-szövő.-

/:Megalakult a nyomorékok sportegyesülete is:/

Az intézmény fejlődése során 1918.-ban szervezték meg a virágkertészetet, /: ugyanolyan céllal, mint a többi szakmát :/ olyan gyerekek számára, akiknek egészségi állapota a szabadlevegőn való mozgást tette kívánatossá.

A Nyomorékok Otthona a megalakulástól 1903.-tól egészen a felszabadulásig, 1945.-ig, nagyon kevés állami támogatást kapott. Hogy mégis fejlődni tudjon, anyagi alapjait a jól szervezett propaganda hatására adományokból, gyűjtésekből fedezte. Az országos gyűjtőkörutak és a propaganda jó értelemben befolyásolta a társadalom korábbi felfogását és magatartását

a nyomorékokkal kapcsolatban. Ilyen körülmények között adományozta Schreibing Ferenc végrendetileg a " nyomorék" gyerekeknek 1930.-ban svábhegyi házát a hozzátartozó kétholdnyi telekkel.

Az 1930.-ban örökölt adomány csak 1960.-ban 30 évvel később került a Nyomorék Gyerekek Iskolájának birtokába, mivel a végrendelkezés csak K. Rózsa haszonélvező halála után léphetett életbe.

Az 1930.-tól eltelt 30 esztendőben a Nyomorék Gyerekek Iskolája sok szervezeti változáson ment át. Az államosítás, a tárcák szerinti szakosodás, a kórház,- iskola,- ipari képzés különválásával járt. Megszűnt az egy intézményen belüli gyógyítástanítás,- képzés. Az iparitanuló képzés a bőrdíszműves szakmára korlátozódott. A társadalmi figyelem a mozgásfogytékos gyerekek rehabilitációjában csökkent, visszafejlődött. A mozgásfogytékos gyerekekkel foglalkozó szakemberek ismételten felismerték, hogy a társadalomba való aktív visszaállítás, /: munkábaállítás :/ az általános iskolai tanulmányok befejeztével nem oldható meg. Egyre több a pályaválasztási probléma, a mozgásfogytékos gyerekek továbbtanulási lehetőségei igen rosszak. E sok súlyos gond fölszámolására kereste a megoldást Zsótér Pál a /: Nyomorék Gyerekek Iskolája később a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon gyógy-pedagógus igazgatója /: és Mayerffy Tibor kertészmérnök tanár, az adott lehetőségek között.

Ilyen előzmények után kezdődött meg 1960.-ban az /: 1930.-ban örökölt birtokon :/ a szervezőmunka a /: nyomorék :/ mozgásfogytékos tanulók rehabilitációjáért.

" Az irodámban ültem és dolgoztam, mikor kopogtatás után két férfi belépett és minden különösebb magyarázkodás nélkül pénzt tett az asztalomra. Én csak néztem és nem tudtam mire véljem a dolgot, míg végre kibőkték, látván, hogy nem tudok a dologról, hogy a Gyöngyvirág uti telepek ügyében jöttek engem megvesztegetni. Így szereztem tudomást 1959.-ben iskolánk új szerzeményéről." /: Zs.P.:/

A telek és a rajta lévő parasztház nagyon elhanyagolt állapotban volt. A tulajdonos 1930.-ig, haláláig itt gazdálkodott. Az épületben nemcsak lakott, hanem állatokat is tartott. A felszabadulás után lakókkal telepítették be az épület lakható részeit, és így az átvételkor négy családot és egy állagában nagyon elhanyagolt, régi vályogból épített, félig földbe süllyesztett parasztházat kaptunk örökségbe. A két és félholdas telken lehetett látni még, hogy régen művelték és haszonkert volt, de 1930.-tól 1960.-ig gazda nélkül, művelés és gondozás nélkül volt. Kisebb fajta ősdsungellé változott, ahol a környék gyerekei télen és nyáron egyaránt megtalálták játszóhelyüket. Egy elhanyagolt telek és egy lakókkal teli rozoga vályogépület - mit lehet ezzel kezdeni? -, hogy a nyomorék /: mozgásfogyatékos :/ gyerekek számára hasznos legyen?- Ez volt a kérdés 1960.-ban.

A nyomorék /: mozgásfogyatékos :/ gyerekek továbbtanulási lehetőségei 1960.-ban igen korlátozott volt, iparitanulóképzés csak egy-két szakmában létezett.-

Zsótér Pál, az iskola igazgatója a mostoha viszonyok ellenére valotta, hogy minden ember számára, tehát a nyomorék /: mozgásfogyatékos :/ számára is lehetőséget kell adni a társadalmi beilleszkedésre. Az öröklött ingatlan adottságait, fejlesztési lehetőségeit, a mult tapasztalataival egyeztetve jutottak arra az elhatározásra, hogy a nyomorék gyerekek számára az általános iskola elvégzése után meg kell itt teremteni a kertészeti iparitanuló-képzés feltételeit. Ezzel megkezdődött egy nehéz előkészítő munka az intézmény beindításáig.

IV.

Az intézmény működése a kezdeti években.

=====

1./ Előkészületek:

Megkezdődött az irányító szervektől, az engedélyek beszerzése a kertészeti részleg létrehozásához. Ekkor került a Nyomorék Gyerekek Iskolájának alkalmazásába Mayerffy Tibor kertészmérnök tanár, mint a leendő kertészeti részleg vezetője.

/: Mayerffy Tibor maga is mozgássérült volt és ez a foglalkozások módszerének kialakításakor nagyon fontosnak bizonyult. Ő maga volt a bizonyíték arra, amit a tanulókkal szeretett volna elérni, hogy dolgozva bizonyítsák képességeiket:

a./ Fölvették a kapcsolatot a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskolával /: Budapest, X., Maglódi ut 8.sz.:/ a kertész-szakmunkásképzés érdekében. Elérték, hogy az 1961-62.-es tanévben már megkezdődött a mozgás-fogyatékos tanulók számára is a képzés, a 2230.-as szakmaszámu disznővénytermelő és kertépitő szakmában.

b./ Meg kellett teremteni a nevelőotthoni rész kialakítását, a tanulók elszállásolását, étkezését, stb.

c./ Gondoskodni kellett kertészeti gyakorlóterületről, a hozzászükséges eszközök, felszerelések beszerzéséről. Meg kellett oldani, hogy folyamatosan egész évben legyenek kertészeti tennivalóik.

Mindezt majdhogy nem pénz nélkül kellett megoldani. Mind-össze a Nyomorék Gyerekek Iskolája költségvetéséből lecsipett, megspórolt összegre lehetett számítani.

2./ Az iparitanuló-képzés megszervezése:

Az 1960.-ban történt megállapodás értelmében 1961.-62.-es tanévben megkezdődött a mozgásfogyatékos /: Disznővénykertész és Kertépítő szakmában :/ tanulók képzése.

1961.-től, az 1966.-ban zárodó tanévig a tanulók a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskolába /: X., Kőbánya :/ jártak elméleti képzésre. Itt elsajátították a szakmai és közismere-ti tárgyakat is. Az üzemi-gyakorlati képzés a Nyomorék Gyerekek Iskolájának kihelyezett részlegében a Budapest, XII., Gyöngyvirág u. 18.szám alatti telepen történt./:Szabadsághegy:/

A tanulókkal, mint üzem a Nyomorék Gyerekek Iskolája kötött tanulószerveződést a XII. kerületi Tanács Mezőgazdasági Osztálya és a Fővárosi Tanács X. Oktatási Osztálya engedélyével. Így tanulóink is épp olyan szerveződött ipari tanulók lettek, mint az egészséges fiatalok.

Az oktatás a 2230-as szakmaszámú Disznővénykertész és Kertépítő szakmában folyt, heti 2 nap elméleti és 4 nap gyakorlati oktatás keretében, három évig.

A Szakmunkásképző Intézet ebben az időben nem tudott a gyakorlati képzéshez oktatói státuszt adni, ezért ezt a Nyomorék Gyerekek Intézete vállalta és a gyakorlati képzés teljes mértékben, a Gyöngyvirág úti telepen folyt.

Az oktatást ebben az időszakban a két intézmény az alábbi megosztásban látta el:

Szakmunkásképző	30 %-ban,
Nyomorék Int.	70 %-ban.

Ez a képzési forma nem volt eredményes a speciális helyzet miatt. Az utazás, az önálló közlekedés át a városon nem volt éppen zökkenőmentes, mivel nem éppen példás magatartású gyerekek kerültek az első években a telepre.

Sokan évek óta várakoztak beiskolázásra, csellengtek, vagy már dolgoztak valahol, mint segéd munkások és ezek után kerültek túlkorosként a telepre.

Az elméleti képzésben a Szakmunkásképzőben az egészséges tanulókkal együtt, vegyes osztályokba jártak. A gyakorlati képzés a telepen zártan történt.

A két képzési forma a későbbiekben sok vitára adott alkalmat sőt még ma is vita tárgya, hogy a vegyes képzés, vagy az izolált képzés-e a helyes?

Az alapítók azon voltak, hogy előbb-utóbb megteremtsék a feltételét annak, hogy helyben folyjon az elméleti képzés is és a gyakorlati képzés is, de ezt a kezdeti években még nem lehetett megvalósítani. Hogy már kezdetben szükséges lett volna, az izolált képzés, az a későbbiekben be is bizonyosodott.

A hozzánk került tanulók vagy kényeztető, vagy hanyag, közönyös családi környezetből kerültek ki. Az intézet munkatársai az adott lehetőségek közepette megkísérelték, a mozgásfogyatékoság következtében a gyerekekben lévő gátlást, lelki visszahúzódást feloldani és ezzel egyben az egész intézmény fönntartásának szükségességét bizonyítani.

A szereplési vágy a sikerszerzésre való törekvés a vegyes osztályokban gyakran negatív tulajdonságokat erősített fel a mozgásfogyatékos gyerekekben.

A vegyes osztályokban a Szakmunkásképző Iskola óráin fegyelmezetlenek, rossz magatartásuk voltak, a telepi gyakorlati foglalkozásokon iparkodók, eredményre törekedők, jobbak voltak. A negatív magatartási formákat az is előidézte, hogy ekkor még sokan nem értették meg a fogyatékosokkal való foglalkozás szükségességét és hol a sajnálat, hol a gúnyolódás végleteit engedték érvényesülni.

Tanulólétszám alakulása 1961-1965.-ig.

Év:	Beirat- kozott:	Végzett:	Lemorzso- lódott:
1961/64.	6 fő	6 fő	-
1962/65.	10 fő	8 fő	2 fő
1963/66.	8 fő	3 fő	5 fő

A képzés 1961.-ben kezdődött 6 tanulóval, majd 1962.-ben 10 főt vettek fel, így 16 gyerekekkel dolgoztak és tanultak, majd 1963.-ban jött 8 elsőévessel 24 főre emelkedett a telep létszáma.

A telep munkája mint már említettem egy szakmával bővítette a mozgásfogyatékos tanulók rehabilitációs lehetőségeit. A Kertészképző Intézet létszáma elsősorban a Nyomorék Gyerekek

Iskolájában végzett, kezdetben csak budapesti lakósu felvételével fokozatosan nőtt. Mivel ez a vállalkozás 1961.-ben egyedüli volt az országban, engedélyt kértek és kaptak, hogy vidéki tanulókat is felvegyenek.

Hogy több gyereket tanithassanak kapcsolatot teremtettek a Szakmunkástanulók Országos Egészségvédelmi Intézetével

/: Bp., VII. Kertész utca 32.sz.:/ amely az iparitanulók pályaválasztási orvosi alkalmassági vizsgálatait végzi.

Náluk jelentkezett pályaalalmassági vizsgálatra sok sérült tanuló is, akiket orvosi javaslat hiányában addig elutasítottak, s most kísérlet képpen a telepre irányítottak.

A folyamatos és rendszeres létszámnövelés nemcsak kezdetben volt nehézkes, hanem ma is igen körülményes és hosszadalmas ügyintézéssel járó. Hosszú évek eredménytelen próbálkozása hogy az évente megjelenő "Pályaválasztási tanácsadó"könyvben iskolánk, mint speciális iparitanuló intézet szerepeljen.

Nagyon sokszor hallomás útján kerültek a telepre a gyerekek. Kidolgozott felvételi rendszer még nem volt, bár a mozgásállapot, és az értelmi státusz megállapítására már készültek felmérők.

A létszámnövelés miatt sürgős tájékoztató tevékenységet kellett végezni, mely abból állt, hogy a tanácsok oktatási osztályait írásban értesítették arról, hogy a mozgásfogyatékos, 8 általános iskolai osztályt végzett tanulókat kertész-ipari tanulónak felvesszük és speciális képzésben részesítjük.

3. A kertészeti gyakorlóterület megszervezése:

Az 1960.-ban használatba vett telken, előzetes megállapodások értelmében, próbavállalkozásként kellett megszerveznia mozgásfogyatékosok kertészeti iparitanuló képzést.

Az elméleti képzést a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola az internátusi elhelyezést a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon vállalta.

A kertészeti felszereléshez, üzemeltetéshez, fejlesztéshez szükséges összeget önerőből kellett megteremteni, mert a Fővárosi Tanács Oktatási Osztálya költségvetésében a /: Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon költségvetésén belül/erre fedezet nem volt.

A kétholdas terület nagyon elhanyagolt volt. Nagyobb részét 30 éve nem művelték, és az érintetlen, * természet képére kezdett hasonlítani. Elsődleges cél volt a területet betörni és művelés alá venni. Olyan gazdálkodást szervezni, hogy a telep folyamatosan és állandóan üzemelhessen. A kertészeti üzemelést, a fejlesztést önerőből megvalósítani. Ehhez feltétlen fontos volt egy üvegházát építeni, amely egész évben munka és gyakorlóterületet biztosít a tanulóknak.-

A fő feladat és cél természetesen a mozgásfogyatékos tanulók kertész szakmában való rehabilitációja, a fogyatékoság súlyossági fokának megállapítása, a képzés és a gyerekek adottságainak összehangolása.-

A területet az első évfolyam, majd az őket követők ásónyomról, ásónyomra hódították meg, minden négyzetméterért kemény fizikai munkát végezve. Ez a munka még egészséges, felnőtt embereknek is megterhelő lett volna. Az iskola alapítói látták, hogy tanulóiik ereje fogytán van, társadalmi szervekhez fordultak segítségért a kert egyéb tereprendezési munkáihoz.

Megjelent a "Kertészet és Szőlészet" c. szaklapban egy hirdetés, amelyre még választ sem kaptak. Kérték a "Sasad TSZ." támogatását, de még egy palántát sem kaptak. Kint voltak a KISZ.Bizottságról, de révükön a telep végül is csak 100 munkaórányi segítséget kapott. A honvédség 106 munkaórát adott.

A Hazafias Népfront megbízottja megértően nyilatkozott, de közölte, hogy ők nincsenek berendezkedve támogatásra. Ezek az intézményes támogatások-mivel tízezer munkaórára lett volna szükség,- elenyésztek. A Fővárosi Kertészeti Vállalat közölte, hogy nem áll módjában a parkokban és másutt veszendőbe menő levágott dugványokat sem adni, mert az visszaélésre adhat alkalmat. Általában az a nézet alakult ki, hogy nem érdemes egy pár nyomorék gyerek kedvéért beruházni. A kertész szakma is tiltakozott: "lezüllesztjük a szakmát nyomorékokkal!".

A termelés képviselői nyílt szakmai értekezleten fejtették ki véleményüket, miszerint a kormány tőlük erős tempóju termelést kíván, s abban "csökkentek" alkalmazást nem nyerhetnek. Nemcsak a hivatalos szervek véleményével találták magukat szemben.

Szomszédaink is felháborodottan tiltakoztak létünk ellen. Az anyák féltek attól, hogy egészséges gyermekeiket megfertőzik a mozgásfogyatékos tanulók.

Meg kellett küzdeni azzal a felfogással is, hogy a nyomorékokat nem szabad dolgoztatni. Az első egy - két évfolyam tanulóit is meg kellett győzni, a munka fontosságáról, egész további létük érdekében.

Ilyen körülmények között kellett bebizonyítani az alapítóknak elképzeléseiket, igazukat a mozgásfogyatékos gyerekek rehabilitása tekintetében. A nagy társadalmi összefogás, a hivatalos pénzügyi támogatás a kertészeti gyakorlóterület fejlesztése érdekében elmaradt. Önerőből kellett megoldást találni.

3/a. Az Ifjúsági Szövetkezet működése 1961-69.-ig:

A gyakorlókertészet létrehozásában és üzemeltetéséhez szükséges pénz előteremtésére saját tanulóikból Ifjúsági Szövetkezetet alapítottak 1962. február 21.-én.-

Az Ifjúsági Szövetkezet a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt-kormány 31/1959./V.26./ rendelete alapján a Budapest Főváros XIV. kerületi Tanács Végrehajtóbizottsága

e n g e d é l y e z i

a Budapest, I.számú Földművesszövetkezet keretében a Nyomorék Gyerekek Iskolája Ifjúsági Termelőszövetkezet működését, a jóváhagyott működési szabályzat-szerint.

A működési szabályzat céljai:

- 1./ A fokozatosan kiépitendő gazdaságot közös termelőmunkával valósítják meg.-
- 2./ Munkacsapatokat hoznak létre.-
- 3./ Éves termelési és pénzügyi tervet, valamint zárszámadást készítenek.-
- 4./ Társintézményekkel kapcsolatot tartanak.-
- 5./ Minden eredményt kizárólag az Ifjúsági Szövetkezet javára használnak fel.-

Az Ifjúsági Szövetkezet megalakulásától, az egész kertészeti telep fejlődése, a szövetkezet fejlődésével párhuzamos. Ez nemcsak a gyakorlóterületre vonatkozik, hanem a nevelőotthonra, sőt később az iskolára is.

A telep tevékenységének kezdetekor - mint már irtam - 1961.-ben az első hat gyerek a Gyöngyvirág uti telepre jár dolgozni a XIV. Mexikói ut 60.-számban lakik, és elméleti képzésre /: X. Maglódi ut 8.-számba utazik. Mindennapos kemény munka folyt, néha még életveszélyes körülmények között is.

A kerti munkák során a II. világháborúból visszamaradt lőszerek kerültek napvilágra. A tűzszerészek ezt elszállították, de még 1966.-ban is kérték, hogy az egész telepet vizsgálják át, mert az ott lakók szerint a II. világháború, budapesti harcai során a területen katonai bunker volt.

Mivel a tűzszerészek nem fésülték át a telepet, a lakók által megjelölt részt földdel töltötték fel és nem művelték.

Az idők során többször került elő háborus lővedék, de szerencsére egyetlen baleset nem történt. A kezdeti, nehéz években még ez a veszély is ott volt mindenki gondolatában.

Az Ifjusági Szövetkezet indulásakor anyagi javakkal nem rendelkezett. Kezdetben télen elmentek bér munkában havat lápátolni és az így keresett összeget tették a közösbe és ebből fedezték a növénygyűjtő utak közlekedési kiadásait. Tavasszal kertészeti alkalmi bér munkát vállaltak a közös vagyon gyarapítására. Közben gyűjtötték a növényeket bárhol jártak, vagy dolgoztak. A jelszó: " -- a jó kertész egy dugványt mindig leszakíthat."

Akadttanuló aki e gyűjtő-mozgalmat félreértette. Egy bér munka során a szabadsághegyi Plébániáról egy nagy AGÁVÉT "gyűjtötték be" a telepre, ebből aztán kis híján nagy botrány lett. A növénygyűjtések és szaporítások eredményeképpen 1962. nyarán már virágoságok szípettették a telepet. Melegágakat és egy kis üvegházat készítettek saját erőből. Egy fabarakot is elkezdtek építeni hulladék faanyagból, - zsirosláda deszkáiból. Vállaltak olyan bér munkát is amiért nem pénzt, hanem hulladék anyagot kaptak. A telepen ezt felhasználták: " Minden görbe szögnek örülni kellett, mert azt még ki lehet egyenesíteni".-

Elkészült a fabarak, mint az Ifjusági Szövetkezet első épülete.

Munkateremnek, irodának, öltözőnek, raktárnak, egyszóval mindennek használták. A nevelőotthon tatarozása közben el-
lesték a közművesektől a szakmai fortélyokat és nekifogtak
a telep második épületének építéséhez: téglából.

" Mindig mindent jól megfigyelni, hogy azt később Te is
el tudd végezni" - volt a jelszó.

Az első téglaeépület építése /1963/

A telep létrejöttekor elkezdtek még egy üvegház építés-elő-
készítő munkálatait. 1961. szeptemberére elkészültek a tervek,
de pénz a kivitelezéshez nem volt. Az alapítók kérvényt küldtek
dr. Münnich Ferenc Elvtársnak és Kiss Árpád Elvtársnak az
akkori miniszternek, amelyben segítségüket kérték a telep

számára létfontosságú üvegház kivitelezéséhez szükséges hitel megszerzésében. 1962. májusában Ajtai Miklós Elvtársnak az Országos Tervhivatal Elnökének írott levélben már azt kéri, hogy a hitelt a Nyomorék Gyerekek Iskolája címére utalja át. Megkezdődött az építkezés. 1963. tavaszára el is készült az üvegház és megkezdődhetett a komoly kertészkedés az üvegházban és a telepen egyaránt. /: A kertészeti termelés szempontjából az üvegház, a szaporítóház nélkülözhetetlen.:/

A kezdeti időszak munkáira jellemző az, hogy lejtős fekvésű telepre hordott termőföldet egy-egy nagy eső többször lemosta. Ilyenkor eső után talicskával hordták vissza a lemosott termőföldet.-

A külső bér munkákat a gyerekek precízen és jól végezték. 1962.-ben már köszönőlevelek ismerik el tanulóink helytállását. Az Ifjúsági Szövetkezet megkötötte első szerződését az Országos Közegészségügyi Intézettel, valamint a Budai Vendéglátóipari Vállalattal virággonddozási, parképítési, és parkfenntartási munkákra. A jó kertészjelöltek, mint virágdoktorok magánosoknál láttak el szaktanácsadást és kisebb átültetéseket végeztek.

Termesztőágy készítése

a telepen /1963/

1963/64.-ben már saját termékeiket is értékesítették, palántákat cserepesvirágokat, zöldség és gyümölcsfélét vittek piacra. Szamóca termesztéssel is foglalkoztak. 1964. tavaszán még a Parlamentbe is szállítottak szamócát egy fogadásra. 1965.-ben a SZÖVOSZ hozzájárulásával 10 darab hollandiágyat létesítettek.

Palánták ültetése /1964/

A kertésszszakmai berkeiben elsőként a Kertészeti Főiskola ismerte el létjogosultságukat és kutatási növényanyagot adott a telepnek ingyen. Később az egyetem két végzett kertészmérnöke került a telepre tanárnak és oktatónak az Ifjúsági

Szövetkezet álláshelyére.-

A telep üzemeltetésére megállapodást kötött az Ifjúsági Szövetkezet és a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon. A kertészet fenntartási és üzemeltetési költségeit az Ifjúsági Szövetkezet az internátus fenntartását a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon vállalta.

Az Ifjúsági Szövetkezet gazdasági fejlődése:

/: 1961-1969. év :/

É v :	Forgalom: Ft:	Kiadás: Ft:	Nyereség: Ft:
1961.	22.000.--	22.000.--	-
1962.	45.000.--	14.000.--	30,500.--
1963.	224.000.--	100.000.--	124.000.--
1964.	153.000.--	93.000.--	59.000.--
1965.	260.000.--	198.000.--	61,000.--
1966.	398.000.--	367.000.--	30.000.--
1967.	126.000.--	118.000.--	11.000.--
1968.	1.218.000.--	914.000.--	304.000.--
1969.	5.621,000.--	4.801.000.--	820.000.--

A nyereségből fedezték a kiadásokat és az új beruházásokat.

Lefektették a telep területén a víz-gázvezetékeket.

Felállították az irodaépületét/:Fogad-lak:/ 20.--m2.

Lakatosműhelyt építettek saját erőből, 40.--m2.

A kert tereprendezése erőgépekkel.

300 növényféléseget vásároltak oktatási célra.

Üvegház javítási költségei.

SZÖVOSZ hitellel épült hollandiágyak.

Eszközök, szerszámok, felszerelések folyamatos pótlása.

Az olajfűtés beszerelése az üvegházba.

Raktárépület felállítása 135.--m2.

Melegági ablakkeret vásárlása.

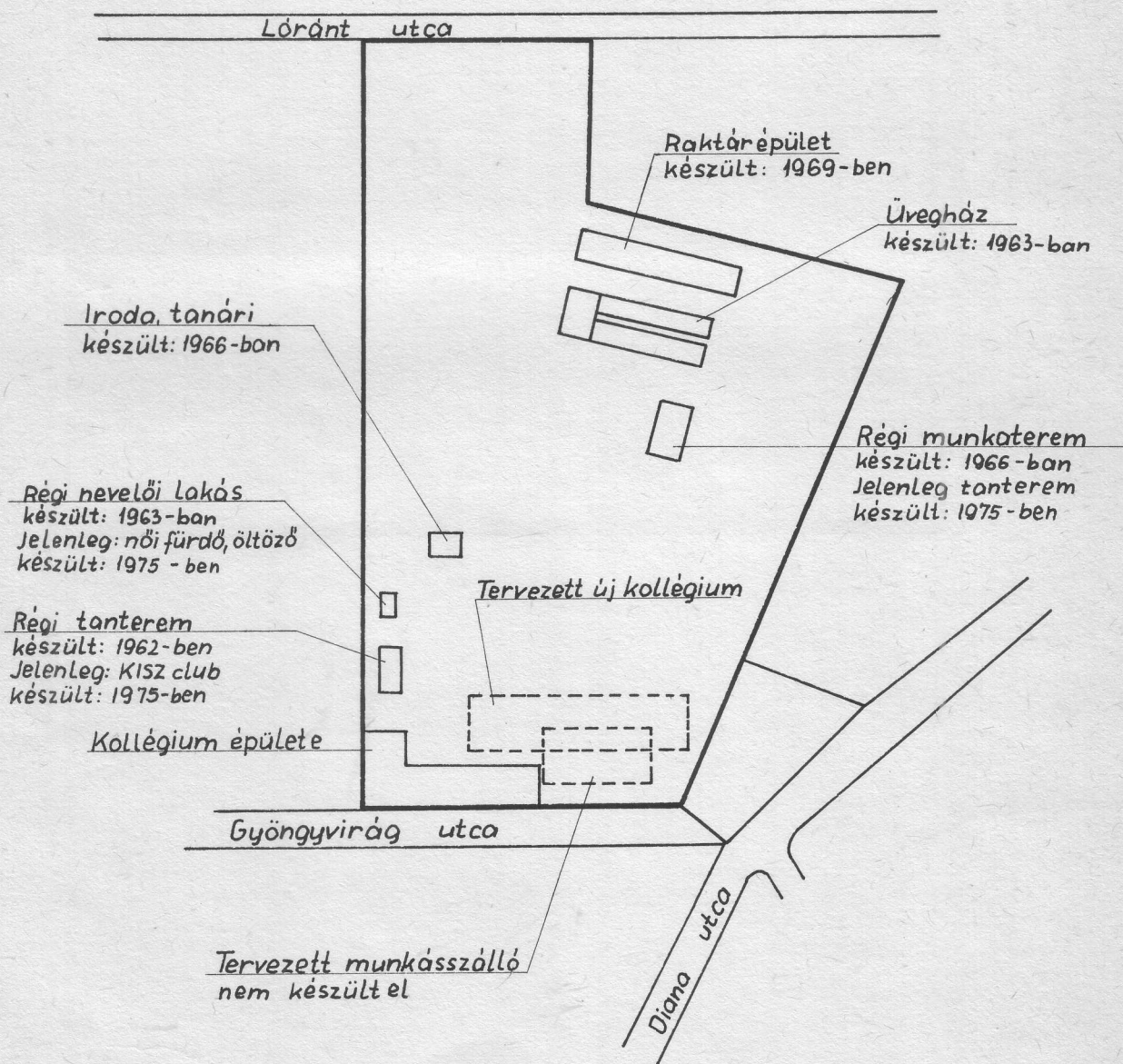
Szakmai és kulturprogramok, kirándulások anyagi támogatása.

Ezek a befektetések csekélynek látszanak, mert sok kis, nem látványos beruházást kellett azonnal megvalósítani. Az Ifjúsági Szövetkezet nyereségét külső, szerződött bér munkából, saját terményből, alkalmi munkák vállalásából szerezte.

Sok mindent megpróbáltak azért, hogy fejleszteni tudják a Szövetkezetet és a telepet, amely csak papíron volt különálló egység, gyakorlatilag a Mozgásjavító Intézet Kertész-képzőjével volt azonos. Sok mindent megpróbáltak ami pénzt hozott, a számóca termesztéstől a fehérégér tenyésztáséig. Az Ifjúsági Szövetkezet léte és fejlődése alapozta meg a telep létét és biztonságát. Munkával bizonyítottak a mozgás-fogyatékosok.

Az alapítók elképzelése már 1964-1965.-ben jónak bizonyult. A kertészeti képzés a mozgásfogyatékosok rehabilitálásának jó és továbbfejlesztésre méltó útja. Vállalkozásuk, mint kísérleti vállalkozás beváltotta a hozzáfűzött reményeket. " A jó vezető kezében nem lehet selejt anyag, sem selejt ember". -

Helyszinrajz

Telep az üvegházzal. Háttérben a város. /1963/

Üvegház és lakatosműhely /1967/

Az Ifjúsági Szövetkezet magában hordozta azt a lehetőséget, hogy a végzett tanulóknak állandó munkahelyet létesíthetnek és utógondozásukkal is törödni tudjanak.

Mayerffy Tibornak a telep vezetőjének tervei szerint egy olyan kertészeti kb. 200 holdas komplett telepet kellene létrehozni, ahol egészségesekkel közösen /: 60 % sérült, 40 % egészséges :/ a fogyatékosok állandó és biztos munkalehetőséget találhatnak. Munkásszálló felépítését is tervezték. Abban az időben még nem volt olyan nagy munkaerőhiány mint ma 1976.-ban.

Munkásszálló megépítése a már végzett tanulók részére még továbbra is foglalkoztatta az alapítókat. Amikor a budai-vár építkezésén dolgoztak a tanulók, kaptak egy lebontott barak-épületet teljes szerkezettel együtt. A telepen ebből soha nem lett munkásszállás, mintahogy a gyerekek és nevelőik szerették volna, mert a hivatalos szervek nem adtak a kivitelezéshez pénzt. A barak elemeiből végül is 1969.-ben az üvegház mögötti területen raktárakat építettek. 1965-69.-ig a szövetkezeti pénzügyi keretből és a tanulók munkájával elvégezték a kert tereprendezését. Teraszokat építettek a jobb művelhetőség érdekében és több, mint 300 növényféléseget szereztek be.

A kert mai formáját ebben az időszakban alakították ki.

Az Ifjúsági Szövetkezet fejlődésének csúcán, mikor kertészeti termékeivel kiállításokat is rendezett és gazdaságilag is kezdett megerősödni átkellett alakulnia /: megszűnnie:/ az 50/1968./XII.31./ Korm. r.sz. rendelet értelmében.

Az Ifjúsági Szövetkezetet mint olyant ettől kezdve nem ismerték el.

Az 1969. március 20.-án megtartott tagértekezlet az előbbi rendeletben foglaltak alapján és a 48/1968/XII.31./sz. MÉM rendelet, valamint a SZÖVOSZ. által kiadott szabályzat-minta felhasználásával megalapították az Ifjúsági Szövetkezet utódát a HERMESZ keretében működő " Gyöngyvirág" Mezőgazdasági Társulást.

Célja: Kollektív gazdálkodásból fenntartani a fizikailag sérült fiatalok kertészeti-munkaterápiás telepét.

Ez a cél nem volt megvalósítható, mivel a társulás időközben egy önálló gazdasági egység lett. Törvényes formája sem volt már a telep fenntartásának.

1968.-ban bevezetésre kerülő új gazdasági mechanizmus tág lehetőséget adott a társulás fejlődéséhez, de csak ipari tevékenység keretében. A mezőgazdasági jelleg háttérbe szorult. A Gyöngyvirág uti telepről való elköltözés végképp az anyagi támogatás megszűnése felé vezetett.

A telepet 1972. augusztus 1.-én állami költségvetésbe vette a Fővárosi Tanács Nevelőotthoni és Kollégiumi Osztálya, a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon költségvetési keretére, mint kihelyezett nevelőotthont és kertészeti iskolát.

3/b. A lelki gátlások feloldása:

A telepre kerülő mozgásfogyatékos tanulókat először meg kellett tanítani dolgozni. El kellett érni, hogy a munkában örömeiket leljék és ezáltal fogyatékoságukból eredő pszichikai gátlásaik feloldódjanak.

Hogyan lehetett e gátlásokat feloldani?

Egészségesek környezetéből a mozgásfogyatékos fiatal hason-
szőrűek közösségbe került a telepen. Itt már nem szolgálták ki,
mint azelőtt. Mindent magának kellett megcsinálnia, saját
ruháját mosta, vasalta, bevásárolt, néha még főzött is. A
telepen mindenkit képessége és a végzett munkája után érté-
keltek.

A napi munka elosztásakor mindig közösen beszéltek meg a gye-
rekek a telep vezetőjével a munkaelvégzés módját. A tanulók
véleménye mindig sokat számított. Nagyobb feladatok /: bér-
munkák:/ előtt a gyermekközösséggel beszéltek meg, hogy vállal-
ják-e a munkát, és ha igen, ki milyen megoldást javasol a kivi-
telezésben. Az önálló véleménynyilvánítás, és maga a munka is
új volt a legtöbb tanuló számára és nagy önbizalmat adott
nekik.

Ha új tanuló érkezett először hosszan elbeszélgettek vele arról,
hogy mi az, sérültnek lenni. E beszélgetések szelleme azt su-
galta, hogy a mozgásfogyatékosnak többnek, jobbnak kell lenni
másoknál mert csak így tud felülemelkedni a sérültekről al-

kotott torz felfogáson.

A "dzsungel"-törvény értelmében harcolni kell az életért.

A harcot minden telepeseinek munkában kell megvívni.

A munkát mindig munkacsapatokban szerveződve végezték. A csapatok élén a közösség által választott gyerekvezető állt akinek a közösen végzett munkáért felelősséget kellett vállalnia.

Kialakult a közösség vezető magja, amely aztán már vitte, huzta a többieket. A munkacsapatok közötti versenyszellem is serkentette a közösség fejlődését. Megalakították a telepi önkormányzatot, amely a szervező,- irányító munkában szorosan együttműködött a telep vezetőivel.-

Az önkormányzati vezetőség 1963.-ban KISZ. Vezetősséggé alakult s ezzel megalakították a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon Kertészképző KISZ. alapszervezetét.-

A felelősség, a bizalom, az önálló cselekvés lehetősége, az egyéni megbízatások, szép lassan feloldották a tanulók gátlásait. A telepi gyerekek vezetői összefogták, irányították a többieket. Az új tanulók fogadásában lelki gátlásaik feloldásában nagy segítséget nyújtottak a régi diákok, " nézd meg, hogy én a rossz kezemmel meg tudom csinálni, pedig mikor idekerültem, én sem tudtam"- mondták és tanították az újoncokat.

Mindenkiben megfogant, " hogy meg kell mutatni az egészségeseknek, hogy mi is tudunk hasznosan cselekedni". Ez hajtotta vezette a közösséget. Látták saját telepük elkeserítő szegénységét, ahogy ők mondták: " C s ó r ó k " voltak. Kialakult a mindenáron való bizonyítás vágya.

És bizonyítottak: először egymásnak, majd az egészségeseknek. Miközben a telep formálódott, szépült a gyerekközösség hangulata, tetterekészsége is teljesen átalakult. A kezdeti paszivitásból felemelkedtek. Ezt a szellemet adták tovább és fejlesztették minden évben a telepre kerülő új növendékekben. A telepet magukénak érezték és mindent megtettek, hogy az szebb és jobb legyen. A kezdeti évek nincstelensége megtanította a tanulókat arra, hogy semmiből, hogyan kell valamit összetákolni. Értettek az asztalosmunkához, kőműveskedéshez, festéshez, mázolóshoz, üvegezéshez, egyszóval mindenhez.

Ez a közös munka teremtette meg a közösséget, amely letette munkájával a jelenlegi Kertészképző alapjait. Az alapítók nem a mindenáron való kertészkedésre törekedtek, hanem hogy a telepen visszakapott önbizalommal, hittel, becsületes munkával keresse meg minden gyerek a kenyerét, bárhová vetődik is élete során.

3/b. Mozgásállapot a gyakorlati képzésben:

A tanulók mozgásállapotának javulása a munkaterápiás jellegű foglalkozások és a helyi terep /: területi :/ viszonyok következtében javult.-

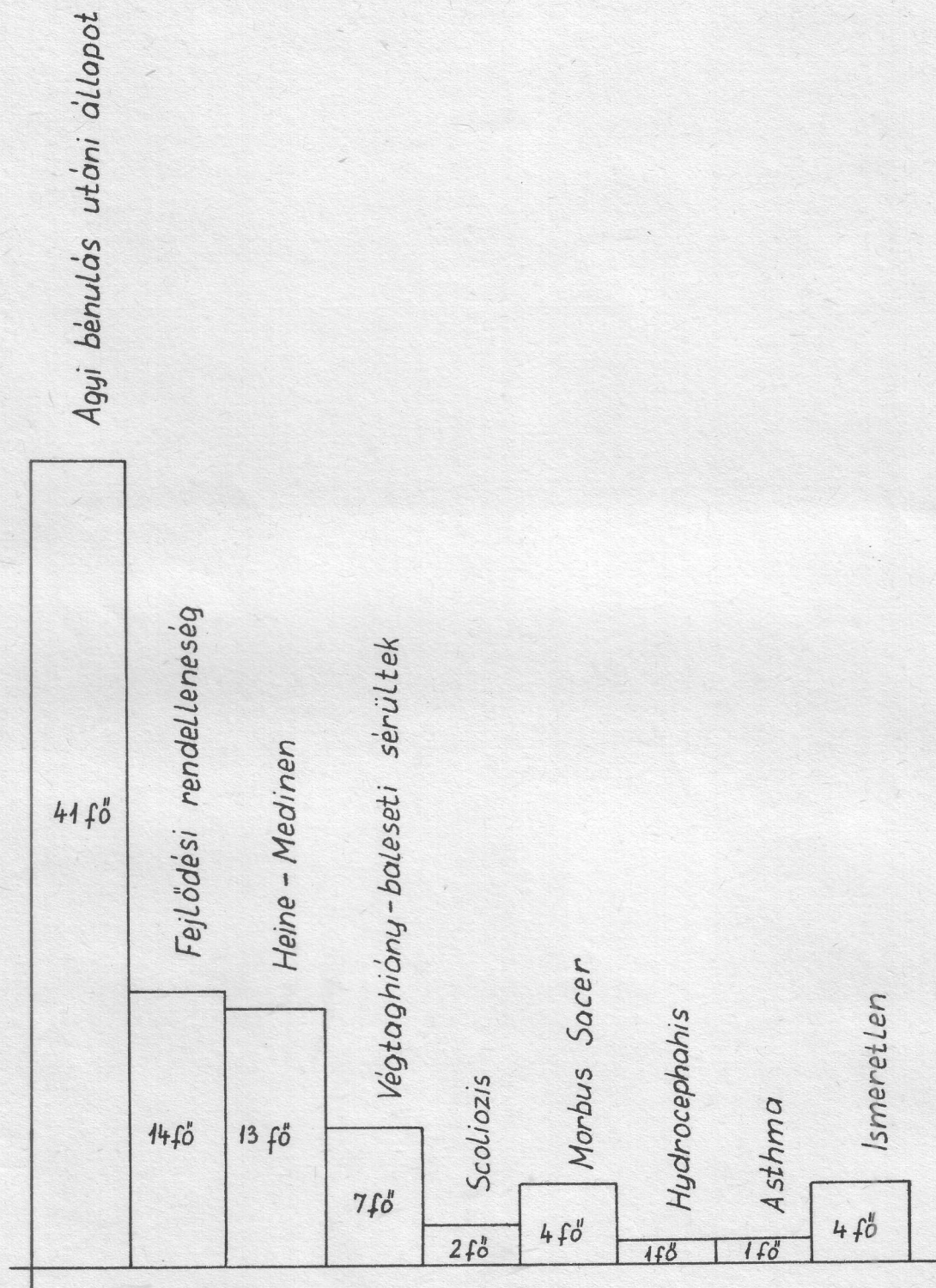
Hivatalos orvosi, vagy mozgásvizsgálati adatokra nem tudok támaszkodni; erre vonatkozóan a kutatás során nagyon kevés anyagot találtam. 1962.- 1972.-ig beiratkozott 120 tanuló közül mindössze 87 gyereknek találtam meg a fogyatékosagra vonatkozó orvosi diagnózisát, a Szakmunkástanulók Országos Egészségvédelmi Intézete ortopédorvosi diagnosztizálása alapján.

Az előkerült egészségügyi lapokból nem lehetett megállapítani a fogyatékosági kategóriákon belül a súlyossági és milyenségi fokot. Azt, hogy milyen fogyatékosági csoportba tartozott a tanuló csak összefoglalóan jelölik e lapok: például: M.Little, fejlődési rendellenesség, Congenitális - veleszületett - végtaghiány, Heine-Medin, stb.- az egyes fogyatékoságok súlyossági fokának megadása nélkül. A telepre kerülő tanulók mozgásállapotának fejlődését is csak elbeszélések és személyes gyakorlatom alapján tudom leírni.

A disznővénykertész szakma nagyon sok területet, ágazatot foglal magába. Egy egészséges gyerek számára számtalan lehetőség kínálkozik a szakmán belüli elhelyezkedésre, attól függően mihez van jobb kedve /: pld: virágkötő, parképítő, üvegházi gondozó, termesztőtelepi szakmunkás, kisgép-kezelő, park-fenntartó:/.

A mozgásfogyatékos gyerekek számára ezek a lehetőségek korlátozottabbak éppen a fogyatékoságuk miatt.

Mielőtt a gyerekek a telepre kerültek, egészségesekkel éltek együtt. Félelmük, gátoltságuk miatt nem nyújtották azt, amire képesek lettek volna. Ebben a viszonylag zárt, csak sérültek társaságába kerülve még a legfélszegebb is oldódni kezd. Megindul az egészséges versengés, hogy ki tud többet teljesíteni a munkában. A kertészeti munka sokoldalúsága lehetőséget adott arra, hogy mindenki kipróbálja képességét, akaratát, szorgalmát, görcsösen remegő kezét, hogy egy kezével mit tud végezni, s mit akkor, ha a béna, vagy csonka másikkal is segít.

Fogyatékoság szerinti megoszlás 1961-1975

Egészségesek előtt nem szívesen próbálgatnák erejüket.

Volt még, s ma is van olyan tanuló, akinek /: atetotikus, tulmozgásos :/ írása olvashatatlan és mégis képes volt a kertészeti munka egyik legfinomabb mozgást igénylő műveletét a tüzelést /: pikirozást :/ elvégezni.-

Egy a telepre került mozgásfogyatékos fiatal alig tudott járni. A három év alatt mozgásállapota olyan sokat javult, hogy ma már teljesen önállóan közlekedik. A telep természetadta viszonyai és a tanuló akarata, a következetes és fokozatos munkafoglalkozások, egyéni megbízások eredményezték a sikert.

A kertészkedéshez elméletileg két egészséges kéz szükséges.

Sérülés miatt csak egy kezét használó tanulók épp olyan ügyesen dolgoznak a telepen mint egy egészséges ember.

Egyénileg kialakított technikával, szájjal, csipővel, vagy a meglévő csonkkal segítenek meguknak.

A speciális képzés a telepen a gyakorlati oktatás. Kezdetben meg kell tanulni a különböző szerszámok fogásának módját az egyén mozgásállapotához igazodva, hogy azzal majd dolgozni is tudjon. Ez az időszak jóval hosszabb, mint az egészségesek képzésében. Először durvább, majd finomabb ügyességet igénylő munkafolyamatokat végeznek. A fizikai terhelés kezdetben csak a telep adta lehetőség: sétálás. Később sétálás közbeni feladatképzés, majd munkavégzés, teljesítmény növelés.

Ez nem jelenti azt, hogy a kertész-szakma minden területén megállja a helyét a fogyatékos, de egyes részterületekre fogyatékoságának megfelelően speciálisan képezik ki. Emellett természetesen a szkmunkásvizsgálathoz szükséges jártasságot és

képességszintet is elsajátítják.

A Kertészképző telepre kerülő mozgásfogyatékos tanuló sérülésének súlyossági foka a képezhetőség szempontjából előre meg nem állapítható. Jelentkezéskor nem lehet pontosan látni a képzésre való alkalmasság szintjét. Tolókocsiba kényszerültek és annál súlyosabb mozgásfogyatékosok kivételével, minden reménytelennek látszó esetet javíthatónak kell tekinteni, mint ahogyan ezt tették is az alapítók.

4./ A Nevelőotthon kialakítása.

A maximális pedagógiai hatás érdekében a kertészképzést bentlakásos rendszerben, nevelőotthon kialakításával képzelték el.

A nevelőotthoni részleg kialakításához meg is volt a lehetőség, mivel az örökség egy régi tornácos parasztházat hagyott intézményükre. Az épület nagyon elhanyagolt állapotban volt, de a főbaja mégis az volt, hogy négy család lakott benne.

Az első távlati elképzelések:

- 1./ A meglévő épületben lakó 4 család kitelepítése.
- 2./ Az épület felújítása.
- 3./ 20 - 25 általános iskolát végzett mozgásfogyatékos kertész ipari-tanuló elhelyezése nevelőotthoni keretekben.

- 4./ 15 - 20 fős mozgásfogyatékos óvodai csoport kialakítása.
- 5./ A Nyomorék Gyerekek Iskolájának tanulói részére Uttörőtábor kialakítása.
- 6./ A kertészeti képzés, foglalkoztatás megszervezése.

Az iskola alapítói szerették volna megvalósítani a mozgásfogyatékosok foglalkoztatását az óvodás kortól a munkábaállásig, sőt az utógondozás megoldására is készítettek tervet,- egy intézményen belül.-

Hogyan és miképpen vált valóra, vagy maradt elképzelés a telep kihasználásának terve?

A telep tevékenységével, kezdetekor azonnal megkezdődött a négy család kilakoltatásáért folytatott harc. Levelek mentek,-jöttek, de 1961. szeptemberében nem sikerült egyetlen lakást sem felszabadítani az első hat gyerek számára. Így az első évfolyam hat tanulója a Nyomorék Gyerekek Iskolájában /: Bp., XIV. Mexikói ut 60.sz. alatt :/ kapott helyet. Innen jártak naponta a XII. Gyöngyvirág uti telepre gyakorlatra, és a Mezőgazdasági Szakmunkásképzőbe X., Maglódi ut 8.sz. alá elméleti képzésre.-

Ez az út, az akkori közlekedési viszonyok mellett napi 3,5 óra volt. Ha például délelőtt a Szakmunkásképzőben voltak elméleti oktatáson, utána még felmentek a telepre dolgozni. A szükség munkát követelt még hozzá nagyon sokat.

Az első hat növendék /1961/

A lakások átadása miatt egymás után mentek a hivatalos kérvények a XII. kerületi Tanácshoz, a Fővárosi Tanácshoz.

Végre 1962. szeptemberében az egyik lakó megkapta lakáskiutalását, és úgy látszott, hogy az égetően fontos probléma részben megoldás felé közeledik. De a lakó a kiutalást nem fogadta el. Ujabb levélváltás következett, sürgetve a kitelepítést, mert már nem hat, hanem tizenhat tanulója volt a telepnek.

Minden nap késedelem egyre bizonytalanabbá tette a vállalkozást. A Nyomorék Gyerekek Iskolája is férőhely hiánnyal küzdött, s már nem tudott több tanulót elszállásolni. A közlekedés, a feszített munka, a háromrészsre tagoltság, nagyon sok gondnal és fáradtsággal járt.

1962. októberében végre sikerült birtokba venni az épület 4 lakásából egyet. A szó-szoros értelemben biztobbavétel volt.

" A 16 gyerek ott állt a ház előtt és nézte, hogyan költözik

ki a család az intézet épületéből, és mikor az utolsó butor-
darabot is kivitték - mint a győztes hadsereg elfoglalta a la-
kást, amely később otthonuk lett."

Amilyen gyorsan csak lehetett a lakást lakhatóvá kellett
alakítani. Kitakarították, kimeszelték a gyerekek és beköltöztek.
Először szalmazsákokat raktak a földre és azon aludtak, de a
sajátjukban! - vallották a régi növendékek. Később kaptak a
Nyomorék Gyerekek Iskolájától ágyakat, székeket, szekrénye-
ket - persze nem újat, - mert arra nem volt pénz a költségvetésben.
A vaságyakat emeletesre szerelték és így a 19 négyzetméteres
szobában tizenhat tanuló fért el.

Mosdási, tisztálkodási lehetőség nem volt, mivel egy régi
parasztháznak nem volt fürdőszobája. A WC. is a ház végében
volt. A víz be volt vezetve a házba, de a gyerekeknek míg az
idő engedte egyszerűbb volt a kerti csapnál mosakodni, mint a
hálóteremben.

A tanulók étkezése is nagyon sok gondot jelentett. Főzési lehe-
tőség egyáltalán nem volt, így valamelyik közeli intézményből
kellett hozni az ételt. Kezdetben /: 1961.-ben :/ az Egészség-
ügyi Minisztérium külön engedélyével a szabadsághegyi Gyerme-
k-szanatóriumból kozták az ebédet ételhordóban. Az ételt, miután
felmondták a telepnek, gyorsan kellett más lehetőség után nézni.
A XII. kerületi Tanácshoz tartozó Zrinyi Nevelőotthon tanácsi
engedéllyel adott tanulóink számára meleg ebédet, azzal a ki-
kötéssel, hogy ez csak ideiglenes és oldják meg saját erőből
/: 1963. :/. Ez napi egyszeri melegételt jelentett a tanulóknak.
Reggeli és vacsora helyett pénzt kaptak a gyerekek, az akkori

étkezési norma szerint. Az egy főre jutó pénzből levonták az ebéd árát és a többit odaadták a gyerekeknek. Ez a megoldás nem volt jó, mert a tanulók italra és cigarettára költötték a pénzt és nem ettek rendesen. Ez a nódyszer mindössze egy-két hétig tartott. Ezután a reggeli és vacsora beszerzését a telepi tanulók részére mindig egy felügyelő végezte. A vásárlás nagyon nehéz volt, mert mindent kiskereskedelmi áron kellett megvenni.

Változatosságról, megfelelő kalóriáról szó sem lehetett. Később 1964.-től a Ifjúsági Szövetkezet gazdasági megerősödése és fejlődése révén mindig kiegészítették az étkezésre fordítható pénzösszeget. A Zrinyi Nevelőotthon többször visszautasította az ebéd elkészítését telepeseink részére, munkaerőhiányra hivatkozva. Zsótér Pál ekkor kiharcolt, a Zrinyi Nevelőotthon részére egy konyhai státuszt a saját iskolája rovására és így megoldódott az egéd-ügy.

Az étkezés előbb leírt rendszere nem sokat változott a mai napig. 1973.-óta a vacsorát is a Zrinyi Nevelőotthonból hozzák a tanulók. A reggelit továbbra is kiskereskedelmi áron szerzik be.

Alig, hogy elfoglalták a tanulók az otthonukul szolgáló egyetlen szobát és nagy örömmel hozzáfogtak a ház végében lévő beszakadt, elhanyagolt, volt istálló rendbehozásához, megjelent a XII.

kerületi Tanács Egészségügyi Osztályának akkori közegészségügyi felelőse /: 1963. augusztus :/ és jegyzőkönyvében a következőket írta a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthonhoz a volt Nyomorék Gyerekek Iskolája igazgatójának, Zsótér Pálnak:

" Kérnénk a kertészeti részlegük bővítésére vonatkozó terveket velünk közölni, mert amennyiben az otthon bővítésére nem kerül sor, kénytelenek lennénk ezen létesítmény működését

súlyos közegészségügyi hiányosságokra való tekintettel felfüggeszteni".

Mik voltak ezek a hiányosságok?

Tizenhat gyerek be van zsufolva egy helyiségbe. Nincs megfelelő fürdési, de még mosakodási lehetőség sem. Kevés a WC. és nem megfelelő állapotú. Tálalókonyhával és ebédlővel nem rendelkeznek, stb.

Ezek a hiányosságok ismertek voltak az iskola és a telep vezetői előtt. 1960-63.-ig éjjel-, nappal azon dolgoztak, hogy ezt az áldatlan helyzetet felszámolják és megfelelő körülményeket teremtsenek a gyerekeknek. A tanulók gátlásait a munkáranevelés módszerével oldották fel. Nem közönyösen dolgoztak, hanem már a sajátjukénak érezték a telepet.

Ekkor a telep bezárásának gondolatával kellett megbirkózni, nevelőnek és gyerekeknek egyaránt.-

A XII. kerületi Tanács Közegészségügyi felelőssének jegyzőkönyvére Zsótér Pál igazgató és Mayerffy Tibor a telep vezetője a következőképpen válaszolt:

" Sajnos eddig minden lehetséges helyet megmozgattunk, hogy az épület három lakását felszabadítsuk, de eredmény nélkül. Ezen lakások helyén szeretnénk kialakítani 24 fő, megfelelő intézeti férőhelyét. Rendbehoztuk a mennyezetet, melegpadlót létesítettünk, megtettünk minden, hogy rendezettebb körülmények között éljenek tanulóink, de mi is tudju, hogy ez kis mértékben enyhít a helyzetünkön. Általában senki sem foglalkozik szívesen problémánkkal, pedig ezekkel a mozgásfogyatékos fiatalokkal is törödni kell valakinek. Az internátus becsukása megint évekre visszavetné a kérdés megoldását".-

Az intézet alapítói egy percig sem vártak a KÖJÁL megállapítására. Lassunak vélták a házban lakó még három család kiköltöztetését. 1963. szeptemberének közeledte egyre égetőbbé tette az elhelyezési gondokat, mivel 8 - 10 tanuló jelentkezett a harmadik évben induló elsőosztályba. Nekik már végkép nem lenne helyük, ha nem költöztetnek ki legalább még egy családot. A XII. ker. Tanács VB. ekkori elnökéhez fordultak segítségért, hogy a meglévő három lakónak biztosítsanak máshol lakást.

1963. szeptemberében megérkezik a telepre az első évfolyam 8 tanulója.

- Az intézet léte, működése bizonytalan.
- Ujabb lakás nem ürrült.
- A tanulók jól dolgoznak ez a legmegnyugtatóbb.

Közben elkészül a MÜM. 34. számú Iparitanuló Intézet köműves-tanulói és a telepesek összefogásával az istálló-tatarozás, s ez lesz a gyerekek ebédlője, s máig is az.

1963. szeptemberétől hálóterem is, és ebédlő is.

Az elhelyezést máshogy nem lehetett megoldani, még akkor sem, ha ez újabb veszélyt jelentett a telep fennmaradása szempontjából.-

A mosakodási és mosogatási feltételek azonban javultak, mivel beszereltek egy 200 literes villanyboylert.

Ezek az események a telep életében ünnepnapot jelentettek. Ilyenkor saját főztü vacsorát ettek, vagy tábortüzet rendeztek és együtt örült gyerek és felnőtt a sikernek.

Ez az időszak a nevelőotthoni munka csijára.

Egy ünnepi uzsonna a kertben /1964/

Megjelent az első ujságcikk a telepről 1963. december 9.-én az Esti Hírlapban, " Felhők a kuriák felett " címmel.

- Tündérkert,
- Huszonnégy mozgásfogyatékos egyetlen szobában.
- Sürgős segítséget várnak.
- Bezárás fenyegeti az iskolát a súlyos közegészségügyi körülmények miatt.
- Még vád sem érheti a kis közösséget, hogy a sültgalambot várják, felépítettek egy barakot, a kuria szélén lévő istállót rendbehozták

A cikk reális tükre volt az akkori helyzetnek. Sürgős segítséget vártak a súlyos gondok megoldására, de nem könyöradományokat.

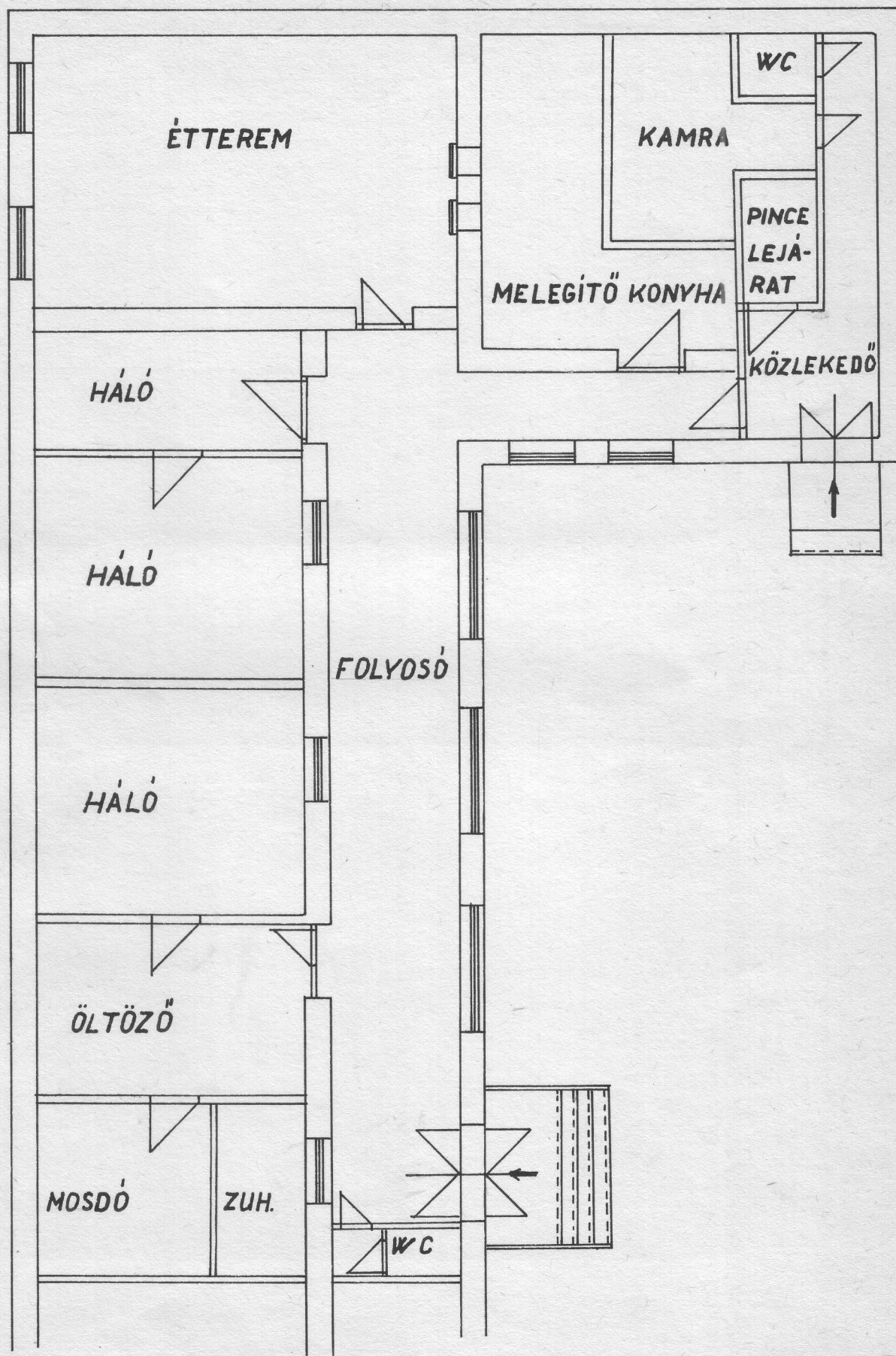
1964. januárjában a második család is lakást kapott és így újabb lakás szabadult fel a telepesek számára. Most már az épület fele az ővék lett. Most gyorsan megkezdődhetett a Nevelőotthon egészségügyi feltételeinek kialakítása.

Kialakították a második hálókahelyiséget, és ezzel 24 gyerek állandó nevelőotthoni elhelyezése oldódott meg.

Fürdőszobát létesítettek, elkészült a melegítőkonyha, a WC. helyzet is javult. Mindezt a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon póthitelei fedezték. Ugy látszott, hogy a telep helyzete egyre könnyebb lesz.

1965. erős tele és az épület rossz állapota miatt a tornác tartópillérei megroggyantak és félő volt hogy a tető leszakad. Újabb póthitelre nem számíthattak, így ismét saját erőből kellett megoldást találni. Bontásból, ajándékba kapott nagy ablakokat használtak fel a tornác beépítéséhez az ekkor már gazdaságilag megerősödött Ifjúsági Szövetkezet támogatásával. Ezekután a tanulók a hálóteremből nem a szabadba, hanem egy szép tágas folyosóra léphettek.

1966.-ban közös összefogással elkészült a beépítés. Ezzel kialakult az épület mai képe. A belső elrendezés még egy - két vonatkozásban módosult az idő folyamán.

A telep személyi állományát 1960.-tól az 1964-65.-ös tanév kezdetéig a Fővárosi Tanács X. Oktatási Osztálya, a Mozgás-javító Általános Iskola és Nevelőotthon keretén belül biztosította:

egy telepvezető, gyakorlati oktató,
egy gyermekfelügyelő,
egy takarító,
egy kertészeti munkás.

Négy ember végezte tehát a felügyeletet a gyakorlati képzést, a nevelést, az adminisztrációs munkát, az anyagbeszerzést, Ők maguk is sokat dolgoztak a kert szépítésén, mondható, éjjel-nappal egyfolytában. Ez nem frázis, hanem tény.

Az eltelt öt esztendő alatt többször volt napirenden a " lenni vagy nem lenni" kérdés. Végül úgy látszott, kezd feloldódni a hivatalos közvélemény merev tartózkodása. Kezdi értékelni a telepen tanuló mozgásfogyatékos tanulók hősies bizonyító küzdelmét.

A bizonyítás legfőbb eszköze mindig a munka volt. Az Ifjúsági Szövetkezet fejlődése is igazolta, hogy a sérültek versenyképesek minden területen.

*Az örökölt tornácos épület, és a zsírosládából
készült fabarakk /1962/*

Az örökölt épület jelenlegi állapotában /1975/

Hálóterem /1964/

Ugyanaz a hálóterem /1975/

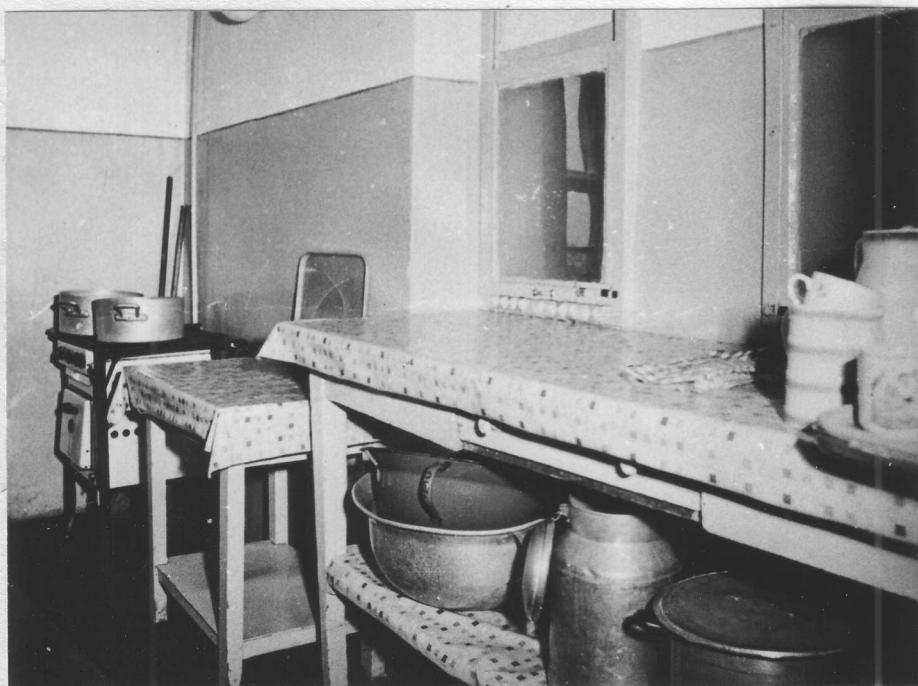
Istállóból átalakított ebédlő /1965/

Ebédlő /1975/

A tornácból beépített folyosó lett /1975/

Melegítőkonyha /1969/

V. fejezet.

AZ INTÉZMÉNY TOVÁBBI FEJLŐDÉSE.

=====

1./ Elméleti, gyakorlati képzés a telepen.

Az 1966/67.-es tanévvel kénytelenek voltak az elméleti képzést is a telepre hozni, mivel a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola "tanulóinkat tovább fogadni nem tudja".

Az elméleti képzés helyének áttelepülése a X., Maglódi ut 8. sz. alól a XII. Gyöngyvirág utra nem egyszerre, hanem a 1966-67-68-as tanévekben történt. Ezzel megalakult a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola három kihelyezett osztálya.

Megváltozott a gyakorlati és az elméleti foglalkozások aránya. Az eddigi 2 nap elmélet és 4 nap gyakorlat helyett, most 3 nap elméleti és 3 nap gyakorlati foglalkozást rendeltek el. Az elméleti képzéshez tantermeket és tanárokat kellett volna biztosítani. A Szakmunkásképző Iskola nem tudott a telepre tanárokat küldeni. A közismereti tárgyakat /: matematika, magyar, történelem:/ a Mozgásjavító Általános Iskola tanárai vállalták el tulórában, amelyeket a Szakmunkásképző fizetett. A tanulók eddig a Maglódi utra jártak, most közismereti órákra a Mexikói utra kellett járniok. A szakismereti tárgyak oktatását /: dísznövény, kertészeti alapismeretek, géptan, stb.:/, a 1966/67.-es tanévben Mayerffy Tibor, a telep vezetője egyedül látta el, 1967/68-as tanévben pedig a Mozgásjavító Általános Iskola új státuszára felvett kertészmérnök tanárral

közösen. A szaktantárgyak elméleti s gyakorlati oktatása a telepen történt. Az elméleti képzéshez tanterem nem volt, ezért eleinte a hálótermekben tartották az órákat. Ez a fajta oktatási "rendszer" ismét bizonytalanná tette a telep további létét.

Az Ifjúsági Szövetkezet által szerzett előregyártott elemekből először munkásszállást kívántak építeni a már végzett növendékek számára. De a szükség módosította a távlati elképzeléseket. Munkásszállás helyett az elemekből internátust szerettek volna csinálni. A meglévő épület helyiségeit osztályokká, tanárivá alakították volna. Így megoldódott volna a megfelelő nevelőotthoni elhelyezés és tanterem is lettek volna.

1966-ban az új épület elemei megvoltak, a terv elkészült. A Szövetkezetek Országos Központja 400 ezer/forintot adott a kivitelezéshez. A hiányzó 600 ezer/forintot az iskola és a telep vezetői a Művelődésügyi Minisztériumtól kérték. Sajnos ezt nem kapták meg a takarékosagra és a XII. kerületi Tanács műszaki engedélyének hiányára hivatkozva. Az elméleti oktatás tantermét, más, helyi átszervezéssel kellett kialakítani. Az 1962.-ben zsirosláda-deszkából épített faharakot szabadtotta fel az Ifjúsági Szövetkezet, amely addig iroda és raktár volt. Kivülről és belülről bevakolták, két helyiségre osztották. Ajándékba kapott használt tanulópadokkal és székekkel rendezték be.

Ebben a baraképületben folyt az elméleti képzés egészen 1975. februárjáig, az új iskolaépület elkészültéig.

*Az 1962-ben zsirosládából készült barakképület
1966-tól 1975-ig mint kéttantermes iskola üzemelt. /1975/*

Lakatosműhelyből átalakított új iskolaépület /1975/

Az Ifjusági Szövetkezet gazdasági megerősödése lehetővé tette, hogy két kertészmérnök tanárt alkalmazzon az oktatás jobb, szakszerűbb ellátásaira. Szükség volt erre, azért is mert a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola 1969-től új tanterv-szerint kezdett tanítani. Megemelkedett a szakismereti és közismereti órák száma.

A tanulók ettől kezdve az 1.701. szakmaszámú "Disznővény-kertész" szakmában kaptak képzést. Az Ifjusági Szövetkezet, majd a "Gyöngyvirág" Meg. Társulás alkalmazott két gyakorlati oktatót is. Pedagógiai megfontolásból az egyik oktató egy volt növendék lett, aki az "Őskorban" tanult a telepen.

1971/72.-es tanévtől már minden tantárgyat helyben oktattak. A Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola két tanára is tanított néhány órában a kihelyezett iskolában. A közismereti tárgyak oktatását óraadókkal oldották meg. A gyakorlati képzést a "Gyöngyvirág" Mg. Társulás dolgozói látták el teljes óraszámban.

1969.-ben Mayerffy Tibor a telep egyik alapítója a "Gyöngyvirág" Mg. Társulás elnöke lett. Ezzel megvált a teleptől. A társulás szintén mozgásfogyatékosok munkaterápiás szövetkezete, amelyekben megvalósulni látszott a régi elképzelése a nyomorékok foglalkoztatásairól.-

A telep új vezetője Komiszár Lajos kertészmérnök, 1972. év-végéig irányította a telep oktatási, nevelési, kertészeti munkáit.

2./ A Szövetkezet és a telep kettéválása.

A "Gyöngyvirág" Mg. Társulás tevékenysége ipari munkák felé tolódott, és egyre kevesebb anyagi támogatást tudott a telepnek adni.-

A kertésztanulók gyakorlati képzésének költségeit 10 évig az Ifjúsági Szövetkezet, majd az Mg.Társulás fedezte.Évi 350 - 400 ezer Forint ráfizetésük volt emiatt. Az ép, egészséges tanulók ilyen irányu költségeit teljes egészében költségvetésből fedezik. " Helyesnek tartanám /: írja: Zsótér Pál igazgató a Fővárosi Tanács VB. Művelődésügyi Főosztály Nevelőotthoni és Kollégiumi Osztálya vezetőjének Trombitás Imre elvtársnak 1972.-ben :/, hogy a testileg sérült kertésztanulók gyakorlati képzésének költsége is költségvetésből lenne biztosítva." Bebizonyosodott, hogy az ép-tanulókhoz szokott oktatók a Szakmunkásképző Iskolában szokásos létszámú testileg sérült tanulókkal nem tudnak eredményesen foglalkozni. Ezért kívánatos továbbra is, hogy a kertésztanulók képzése a XII. kerületi Gyöngyvirág uti telepen történjék, mint kihelyezett osztály. Ezt a Szakoktatási Felügyelőség 5.363/1971.sz. levelében engedélyezte. Az oktatási létszám biztosítása igazgatói szinten nem megoldható, kérnénk a Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztályát a probléma megoldására."

1972. augusztus 1-el a Fővárosi Tanács átvette a "Gyöngyvirág" Mg. Társulástól a kertészeti telepet és iskolát, az állami költségvetés terhére. Továbbra is a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon kihelyezett nevelőotthona és kertészeti

gyakorlóterülete, s a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola kihelyezett részlege. 1974/75-ös tanévig az oktatást a két intézmény 50 - 50 %-ban látta el.

Zsótér Pál a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon igazgatója, a telep alapítója 1972.-ben, miután megnyugtatóan rendezte a telep helyzetét nyugdíja vonult.

1974. február 15.-i 102/1974./1/ MmM-BmM számú együttes utasítása a korlátozott munkaképességű és súlyosan fogyatékos tanulók szakmunkásképzésére vonatkozó rendelet értelmében, végre 14 évi nehéz küzdelem után rendezte a telep helyzetét. Ezzel hivatalos formában is elismert, hivatalos iskolaként működik.

3./ 1975.-ben készült felmérés adatai.

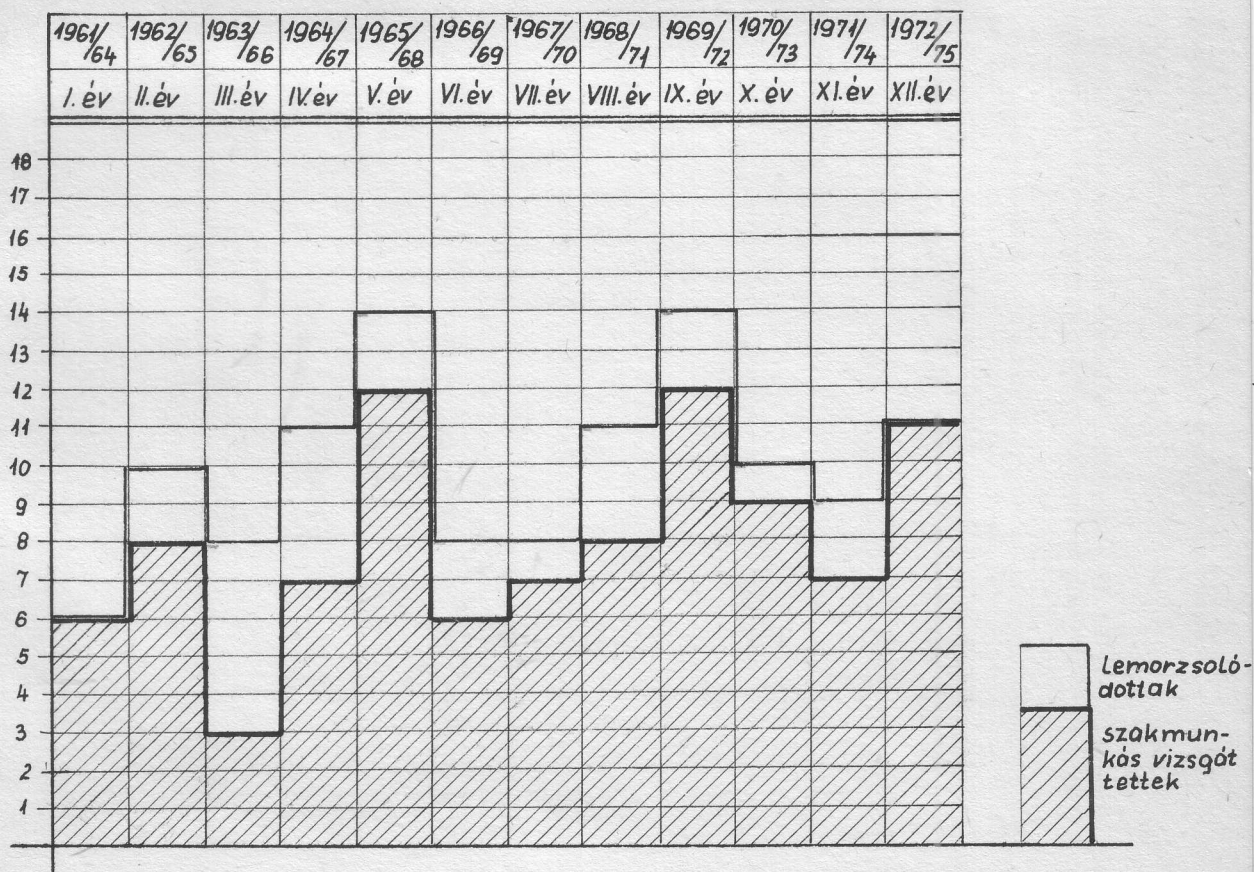
Az életkorral és a fogyatékossgal összefüggő problémák fő megoldása a munka, - vallották és hirdették a telep alapítói.

A sérült fiatal munkája sikere láttán kivirul, életének kezdő értelmét látni, kezdi érezni, hogy képes lesz önállóan élni, dolgozni. A munkában örömet és önmagát is megtalálja.

Az alapítók elképzeléseit az 1975.-ben készült felmérés igazolja.

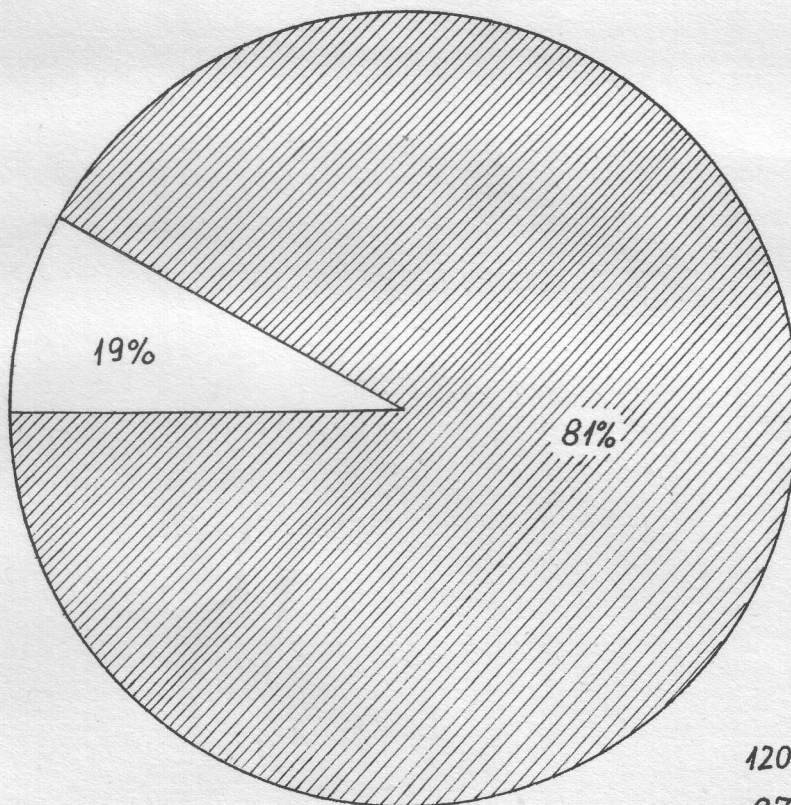
1961-től,- 1975.-ig XII. évfolyam járt és végzett az iskolában.

Évfolyamonkénti létszám és lemorzsolódás

1961-1965.-ig végzett XII. évfolyamra beiratkozott 120 tanuló közül 23 tanuló hagyta abba tanulmányait és 97 tanuló szerzett szakmunkásbizonyítványt.

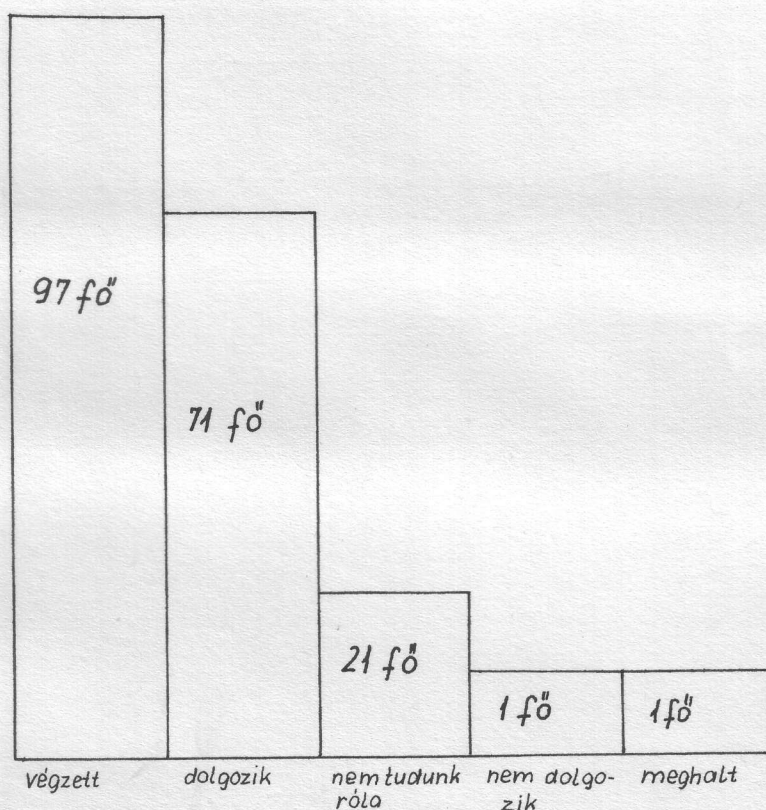
Lemorzsolódás 1961-1975-ig

120 beiratkozott	100%
97 végzett	81%
23 lemorzsolódott	19%

Az 1965.-ben készült felméréskor arra voltunk kíváncsiak, hogyan alakult volt növendékeink további sorsa. A felmérést kérdőívvel készítettük, amelyet volt tanulóink szüleinek küldtünk el postán. A válaszokat postafordultával kaptuk meg.

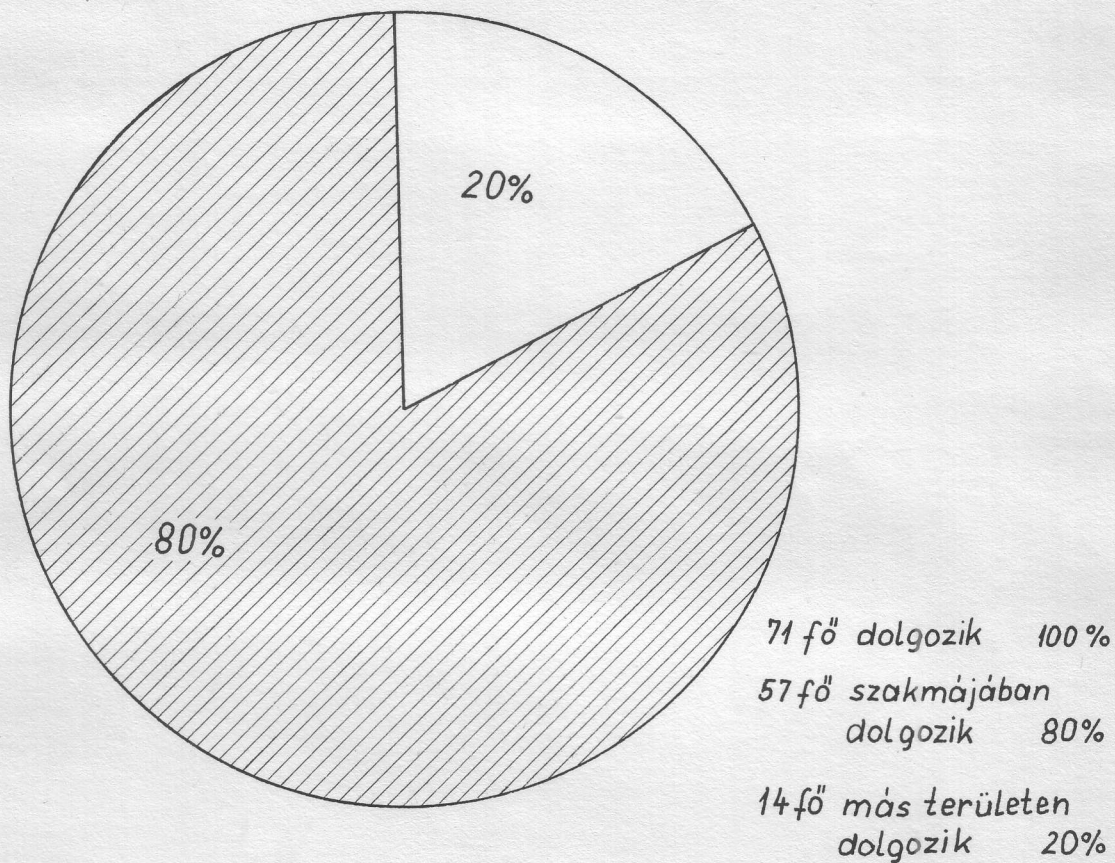
A végzett növendékek további sorsa /1964-1975-ig/

Adatok az 1974-75-ben végzett felmérések alapján

A XII. évfolyamon 1961-75-ig 97 tanuló szerzett szakmunkás-bizonyítványt. A felmérés során kiderült, hogy közülük 71 volt telepese dolgozik, 21 kérdőívre nem kaptunk választ.

A felmérés során választ kaptunk arra, hogy a dolgozók közül, hányan dolgoznak a kertész szakmában.-

A volt 71, jelenleg dolgozó növendék 80 %-a dolgozik a kertész-szakmában, vagy a szakmához szorosan kapcsolatban lévő munka területén. A felmérés során mindössze 57 volt tanulónak tudjuk egyhavi átlagkeresetét. Az ebből kiszámított egyhavi átlag-kereset 1.960.--ft. az 1975.-ös adatok alapján.-

Az 1960.-ban kezdődött próbavállalkozás a mozgásfogyatékos gyerekek kertészeti rehabilitálása érdekében: sikerült.

A 15 esztendő alatt többször volt úgy, hogy bezárják, megszüntetik a telepet, mert nem az 1960. az vagy 1970.-es évvel megfelelő iskolai körülmények között működött. Ma sem mondható el, hogy 1976.-ban így kell egy kihelyezett iparitanuló iskolának kinézni. De az a tenniakarás, ami 15 éven keresztül hajtotta a telepen tanulót és dolgozót egyaránt, mindig át is segítette őket a nehézségeken. 1960.-tól, mikor még a hivatalos támogatás és patronálás hiányzott, önerőből érték el, hogy 1974.-re hivatalosan is elismerték a telep létjogosultságát.

Az 1975.-ben végzett felmérés is ezt bizonyította, amikor kiderült, hogy a telepen eddig végzett 97 tanuló közül 73 válaszolt kérdéseinkre és közülük 71 becsületes munkával keresi kenyerét. Néhány a felmérés során érkezett levél részletével alátámasztani:

- Kertészetben betöltött munkakörét jól látja el, szakmáján belül univerzális.
- Testi csökkentségét szerintem nem lehet hátrányként mint befolyásoló tényezőt figyelembe venni. A jövőben is számítunk munkájára, s vele szeretnénk megoldani véglegesen kertészetünk vezetését.-
- Csoportvezető helyettes vagyok. Eredményeim elérésében nagyban hozzájárult ez a három esztendő, amit a telepen töltöttem el. Minden kezdő telepese kollégának csak azt tudom mondani, hogy ugyanolyan daccal

és becsvágygal kezdjék el új életüket, mint ahogyan akkor én tettem.

- A csoport összeszokott, kiegyensúlyozott közösség, ahol nemcsak munkatársakat, hanem barátokat is talált.
- 1964.-ben végeztem a telepen, a tele bizalommal és energiával, amit ott kaptam. Több helyen próbáltam elhelyezkedni, mint kertész, sajnos pont a sérültségem miatt nem vettek fel. Most általános lakatosként dolgozom. Elnézést kérek, ha csalódást okoztam levelemmel.-

Csalódás helyett büszkeséget szereztek e levelek mindazoknak, akik a telepen a telépért dolgoztak, vagy dolgoznak ma is.

Az elképzelésből valóság lett, mert a telepen tanuló mozgásfogyatékos fiatalok nagy többsége megállja a helyét a munkában és az életben egyaránt.

VI. fejezet.

AZ INTÉZMÉNY JELENLEGI MŰKÖDÉSE ÉS JÓVŐJE.

1./ Ujabb hiányosságok orvoslása.

A 102/1974/1. MÜM - EÜM rendelete jegyében az 1974/75. tanévet újjászervezték. Az oktatás összes költségeit - rendes évi költségvetéséből a budapesti Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola fedezi. A nevelőotthon fenntartása és kertészet,- üzem-költségei a Mozgásjavító Általános Iskola költségvetését terhelik.

Zsótér Pál nyugdíjbavonulása után Alpár György gyógypedagógus került a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon élére. Még tájékozódni sem tudott kellőképpen a kertészeti tevékenységről, amikor 1973. KÖJÁL tiz pontban utasította az iskola igazgatóját és gazdasági vezetőjét, hogy a kertészeti telep közegészségügyi hiányosságait azonnal szüntesse meg.

Mik voltak ezek a hiányosságok?

- 1./ Sürgetik a külön WC. azonnali megoldását.
- 2./ Meg kell szüntetni azt, hogy idegenek közlekedjenek a nevelőotthonban.
- 3./ Megfelelő vizesblokk kialakítása.
- 4./ Gombásodási veszély felszámolása.
- 5./ A hálóterem és az ebédlő melegpadlózása.
- 6./ 24.-ről, 20-ra csökkenteni a nevelőotthon létszámát.
- 7./ A hálótermekben az ágyak levegősebb elhelyezése.

- 8./ A bejáró tanulóknak mosakodási és öltözködési lehetőséget teremteni.
- 9./ Új iskolaépület létesítése.
- 10./ Távlati fejlesztési terv-készítés.

Kifogásolták, hogy nincs megfelelő méregraktár és az étel szállítás sem megfelelő.-

Az iskola vezetői gyorsan hozzáláttak a KÖJÁL előírások mielőbbi megvalósításához. Megfelelő vizesblokkot alakítottak ki, 4 zuhanyzóval és 3 mosdóval. Külön WC-t építettek az egyik lakónak és a nevelőotthonnak kettőt. Ezzel megszűnt a nevelőotthon területén az idegenek közlekedése. A hálótermet és az ebédlőt melegpadlóval burkoltatták. A nevelőotthon létszámát 24-ről, 20.-ra csökkentették. Megkezdődött a bejáró leánytanulók öltözője, fürdője, és a tanári WC. és mosdó kialakítása.
/: A telepések által épített első téглаépületben:/

Megkezdődött a gyerekek által 1966.-ban épített lakatosműhely átalakítása kéttantermes iskolával, és még két szolgálati lakást is építettek. Elkészült a kertészkedéshez szükséges megfelelő méregraktár is. 1975. tavaszára teljesültek a KÖJÁL által előírottak. A tanulók is sokkal rendezettebb körülmények között tanulhattak. Új ebédlőbutor vásárlásával tették hangulatosabbá az ebédlőt, amely társalgó is.

Az étkezés rendszere 15 év alatt nem sokat változott. A tanulók kis kordén, ételhordókban hozzák ma is az ebédet és a vacsorát a Zrinyi Nevelőotthonból. A reggelit még mindig kiskereskedelmi áron vásárolják a KÖZÉRT-ben.

Az étel kalóriatartalma általános iskolai norma szerinti, és a mi fizikai munkát is végző tanulóinknak nem mindig elegendő. A Szakmunkásképző Iskola 1975.-ben könyvjóváírással egy Nysa gépkocsit adott át a Mozgásjavító Kertészképzőnek az ebéd és a vacsora szállítására és a kertészeti beszerzések megkönnyítésére. E gépkocsi rendszeres üzemeltetése azonban megoldatlan.

A tárgyi és személyi feltételek 1972.-től kezdve rohamosan javultak. Új kertészeti gépek, szerszámok, a tanításhoz szükséges szemléltető eszközök, műszaki berendezések beszerzésével de főként az új iskola építésével a kollégium teljes tatarozásával otthonosabbá tételével javultak a körülmények.

Rendeződött a Kertészképzőben dolgozók státussza:

Szakmunkásképző:	2 tanári
	2 oktatói
Mozgásjavító Int:	1 kertészet vezető
	2 nevelőtanár
	1 gyermekfelügyelő
	4 technikai dolgozó.

Az oktató és a nevelőmunka zavartalansága tette szükségessé az új státuszokat. 1975.-ben a két iskola igazgatója a Kertészképző vezetésével dr. Pásztor Jenőné kertészmérnök tanárt bízta meg.

Az elméleti és gyakorlati képzést a Szakmunkásképző tanárai, oktatói látják el a Gyöngyvirág uti kihelyezett iskolában. A kertészeti részleg üzemeltetési és fenntartási költségei-

ről a nevelőotthon gazdasági és pedagógiai feltételeiről a Mozgásjavító Intézet gondoskodik.

Az oktatás jelenleg az 1.701. szakaszamu Disznővénykertész szakmában, emelt szintű "B" tagozaton folyik. Hároméves képzés után a gimnáziumok 3 osztályába jelentkezhetnek, a tanulók. A képzés hetes váltásban /: elmélet - gyakorlat :/, turnusos rendszerben /: félév elmélet - félév gyakorlat :/ történik. A III. évfolyam üzemi gyakorlatát a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthonnál töltik, de természetesen helyileg a telepen. Erre az időre a tanulók nem ösztöndíjat, hanem a tanulmányi átlagnak megfelelő tanulói órabért kapnak. Van olyan növendék, aki ebben az üzemi gyakorlat ideje alatt havonta 1.000.-- - 1.100.--ft.-is kap.

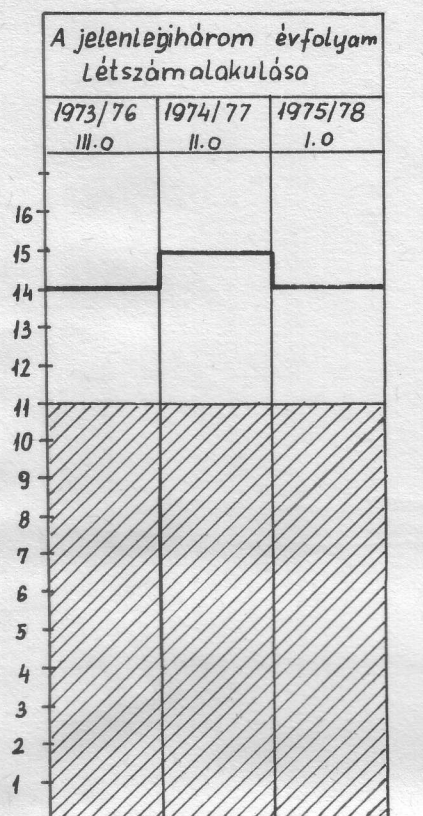
Kertészkedés az üvegházban |1975|

Disznővényóra az új iskolában /1975/

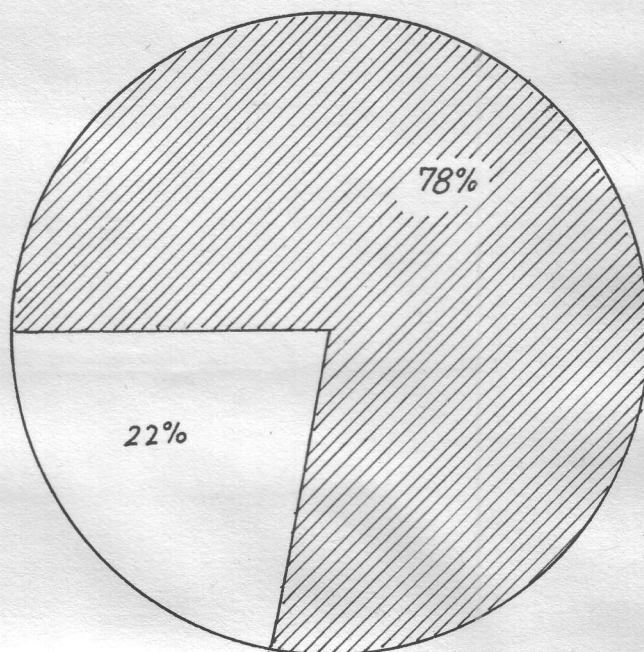

Almaszedés. KISZ tagok társadalmi munkája /1975/

A jelenlegi három évfolyam
fiú-leány megoszlása

32 fő fiú = 78%
9 fő leány = 22%

A Kertészképzőben jelenleg tanuló 3 évfolyam osztálylétszám alakulása és a fiúk - lányok arányának megoszlása, a diagrammon látható.

Az eltelt 15 év alatt mindössze 4 leány tanulója volt az iskolának. /: Mostanában több leány jelentkezik felvételre.:/

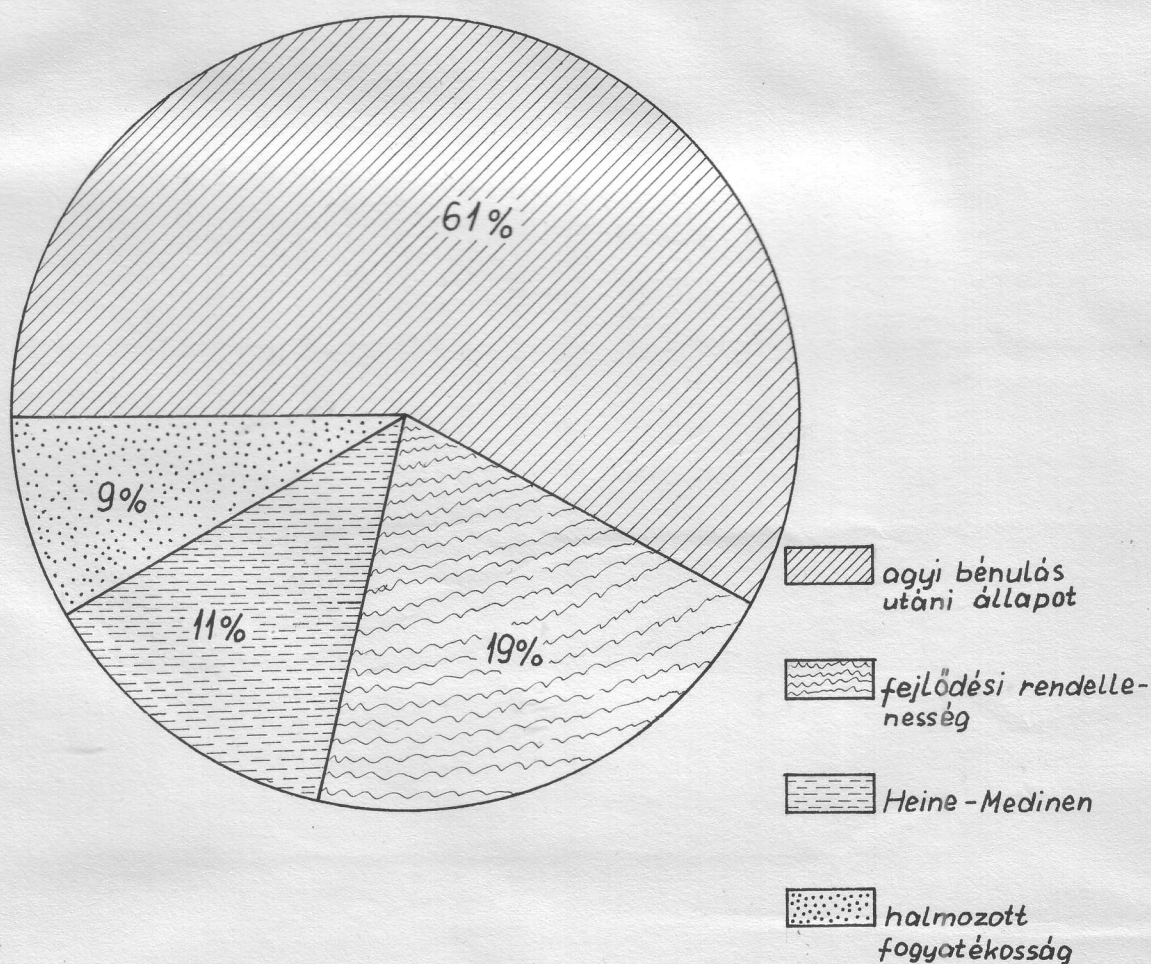
A kertészképző iskolába való jelentkezés rendszere nem sokat változott az előző évekhez képest. A Szakmunkástanulók Országos Egészségvédelmi Intézete és a Szociális Intézetek Köz-

pontja irányítja a tanulókat iskolánkba.

Hivatalos irányítás nélkül, közvetlenül is jelentkeznek tanulók a Kertészképzőbe.

A mozgásállapot pontos vizsgálatának felvételi módszere a Kertészképző számára még nem kidolgozott. A szakdolgozatban nem térek ki a Kertészképzőben tanuló mozgásfogyatékos gyerekek fogyatékosági kategóriáinak elemzésére a megfelelő orvosi szakvélemény hiányában.

A jelenlegi 3 évfolyamra beiratkozott tanulók diagnózis szerinti megoszlása

Az előző évek adatai és a helyzet ismerete alapján megállapítható, hogy növekszik a halmozott fogyatékos tanulók jelentkezésének aránya. Jelenleg is több olyan mozgásfogyatékos tanuló jár a Kertészképzőbe, aki kisegítő iskola után elvégezte az általános iskola 7. és 8. osztályát. A mozgásfogyatékossgal párosuló mások példa pl: Morus Cacer. Az egyi bénulás utáni állapot minden esetben beszédfejlődési zavart idéz elő. E jelenséget csak az egyre szakszerűbb gyógypedagógiai foglalkozással lehet orvosolni.-

A nevelőtthon létszámát 24.-ről 21-re kellett csökkenteni. A Kertészképző tanuló létszáma jelenleg 33, tizenkét gyereknek tehát helyben nem tud otthont adni. A többi tanuló, elsősorban a legjobban mozgók a Mozgásjavító Általános Iskola és nevelőtthonban /: XIV., Mexikói u. 60.sz.:/, a Szociális Intézetek Otthonában /: fiuk - XIV. Május 1. u. 45. sz. lányok - II., Marczibányi tér 3.sz.:/ alatt laknak, de vannak budapesti lakosu bejáró tanulók is.

Az oktatást szolgáló nevelőtthoni munka már a kezdeti években kezdett kialakulni. Akkor a jól szervezett munka a telep és a szövetkezet fejlődése teremtetett közössi életet. A szövetkezeti közgyűlések és a diáktanács működése jelezte a közösség alakító, nevelő hatását.

1970.től kezdődően az elméleti oktatás követelményeinek növekedése szakszerű és rendszeres foglalkozást tette szükségessé. 1974/75.-ös tanévtől a délutáni nevelőtthoni foglalkozás

csoport bontásban történik. Minden osztály csoportvezető pedagógust kapott. 1960.-tól egészen 1974/75.-ös tanévig mindhárom csoportban egy gyermekfelügyelő végezte a nevelő munkát. A nevelőotthoni munka szervesen összefonódik a KISZ. alapszervezet tevékenységével. Közös társadalmi munkát, játékokat, versenyeket, politikai és szakmai vetélkedőket szerveznek a tanulók.

Egyben a hagyományok ápolására is nagy gondot fordítanak. Főzőfoglalkozás, nyulászat, virágkötő foglalkozás, kisgépezői tanfolyam, sportolási lehetőség és a gyerekek által létrehozott KISZ. Klub és könyvtár ad lehetőséget a szabadidő helyes eltöltésére, önművelésre és pihenésre.

Karácsony /1975/

1971.-ben Hazánk felszabadulásának 30 évfordulója és a Kertészképző iskola fennállásának 15. évfordulója alkalmából

nagyszabásu kertészeti virágkiállítást és gyakorlati bemutatót szervezett a KISZ. alapszervezet. A kiállítás célja az volt, hogy a mozgásfogyatékosok rehabilitációjával foglalkozó szakemberek számára bemutassuk tanulóink képzettségét a kertész szakmában, s hogy Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon tanulóinak pályaválasztását a kertész szakma felé irányítsuk.

A kiállítás és bemutató megrendezéséért a Kertészképző iskola írásbeli D I C S É R E T E T kapott /: a 15 éves működés óta először :/ a Fővárosi Tanács Nevelőotthoni és Kollégiumi Osztályának vezetőjétől.

2./ Tervek.

A Kertészképző jelenlegi működését ma már nem kifogásolják mert az egészségügyi követelményeknek megfelel. Az iskola vezetői tudják, hogy a nevelőotthoni épület /: vályogépület :/ hosszutávon nem tudja kielégíteni az igényeket.

Jelenleg 21 fiu tanuló lakik az otthonban, de a Kertészképző létszáma 33. Leányoknak helyben egyáltalán nincs elhelyezési lehetőségük. A legjobb megoldás az lenne, ha a nem budapesti lakósu tanulók fiuk, lányok egyaránt helyben lakhatnának. Erre ma nincs lehetőség.

A Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon igazgatója Alpár György a Fővárosi Tanács Nevelőotthoni és Kollégiumi Osztálya gyógypedagógiai szakfelügyelőjével dr. Mezei Gyulával elkészítették a Kertészképző fejlesztési tervét.

Szeretnék ha a Mozgásfogyatékos Általános Iskolát végzett tanulók számára bővülne a szakmaválasztási lehetőség. Elsősorban azoknak van ~~erre~~ szükségük, akik fogyatékoságuk miatt tolókocsiba kényszerültek, vagy nagyon nehezen közlekednek.

A Kertészképző a kertészszakma megtartásával más szakma képzését is szeretné vállalni. A Mozgásjavító Általános Iskolában tanterv szerint tanulnak a gyerekek gép és gyorsírást. A gép- és gyorsírás, az ügyintéző képzés nemcsak az előképzés miatt, hanem a munkábaállás, elhelyezkedés szempontjából is fontos lenne a mozgásfogyatékosok számára.

Az új szakma oktatásában és régi továbbfejlesztéséhez szükséges speciális épület megtervezését a BUVÁTI. KISZ. szervezete társadalmi munkában készítette el. Az új épületben 70 gyerek

lakhatna. Az oktatáshoz szükséges tantermek, műhelyek, szakköri és klub-könyvtár helyiségek, egy tornaterem és egy tanmedence szerepel a tervben, az építési előírásoknak megfelelően. A tervet a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon igazgatója felterjesztette a Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztályához, ahol elismeréssel nyilatkoztak az iskola kezdeményezéséről. A kivitelezéshez szükséges 40 millió forintot egyelőre nem tudják biztosítani, de minden remény meg van rá, hogy a jövőben megkezdik az új épület kivitelezését.

Az új létesítményben a kertészképzés elmélet, a gép és gyorsíróképzés elméleti és gyakorlati foglalkozásai bonyolódának. Megoldódhat a ma még hiányzó mozgásnevelés és a logopédiai kezelés is. A gyógytorna mellett mód nyílna a rendszeres sportolásra, művelődésre.

A Kertészet fejlesztésére új üvegház építése válna szükségessé a folyamatos termelőmunka jobb megismeréséért.

Míg a tervekből valóság lesz, el kellene érni, hogy a jelenlegi Nevelőotthon épületéből a még ott lakó két család kiköltözzék. Ilymódon növelhetnék a nevelőotthon létszámát. Állandó feladat az oktató és nevelőmunka minőségének javítása, a gyakorlati képzés speciális módszereinek tudományos kidolgozása, a felvételi vizsgálat módszerének kialakítása.

A jelenlegi fejlesztési terv megvalósítása nem oldaná meg a mozgásfogyatékosok országos problémáját, de enyhítené a mozgásfogyatékos tanulók továbbtanulási gondjait és egyben az alapítók elképzelései is teljesülnének.

F O R R Á S M U N K Á K

=====

- 1./ Alpár György igazgató Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon: személyes beszélgetés.
- 2./ Dr. Benczur Miklósné- László Emma - Nagy Margit: Gyógypedagógiai gyakorlatunk alapján, kidolgozott mozgásfogytékossági kategóriák /: Kézirat: 1975. Gyógypedagógiai Tanásképző Főiskola: /
- 3./ Berencsán János: Orvosi szótár 1975.
- 4./ Ecseri Imre volt növendék és gyermekfelügyelő: személyes elbeszélése.
- 5./ Gimesi Istvánné: Nyomorékok pályaválasztási problémái /: Szakdolgozat 1960.: /
- 6./ Humanista Ipari Szövetkezet /: az Ifjúsági Szövetkezet és a Gyöngyvirág Mg. Társulás jogutódja Bp., XIII.Szt. István 26.: / irattár - fotóanyag.
- 7./ Kánnár Lászlóné: igazgató Mezőgazdasági Szakmunkásképző: személyes beszélgetés.
- 8./ Komiszár Lajos kertészmérnök tanár a Kertészképző volt vezetője: szóbeli visszaemlékezés.
- 9./ Lukács Teréz: Felhők a kuriák felett c. cikke /: Esti Hírlap 1973. december 9.: /
- 10./ özv. Mayerffy Tiborné: szóbeli visszaemlékezés.
- 11./ Mezőgazdasági Szakmunkásképző Bp., X. Maglódi ut 8.sz. anyakönyvek, osztálynaplók.
- 12./ Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon Bp., XIV. Mexikói ut 60.sz. irattár.

- 13./ Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon Kertészképző
Bp., XII. Gyöngyvirág u. 18.sz: irattár, fotóanyag.
- 14./ Művelődési Közlöny 1974. II.15.
- 15./ Nádas Pál: Mozgásfogyatékosok rehabilitációs problémája
a Kertészképzőben /: előadás: 1975. II.28.:/
- 16./ Schiffer Ferenc: Megtalálják értelmük életét c. cikk
/: Magyar Nemzet 1966. II.26.:/
- 17./ Zsótér Pál gyógypedagógus a Mozgásjavító Általános Iskola
és Nevelőotthon volt igazgatója: személyes beszélgetés.

